



GÖTEBORGS
UNIVERSITET

GÖTEBORGS UNIVERSITET
INSTITUTIONEN FÖR GLOBALA STUDIER

SPORTSWASHING

**En kvalitativ innehållsanalys av begreppet sportswashing i brittisk media –
en mjukmaktskapande aktion omgärdad av postkoloniala värderingar**

Oskar Andersson

Examensarbete för kandidatexamen i Globala Studier, 15 hp

Bachelor thesis in Global Studies

Vårterminen 2022

Handledare: Michael Schulz

Ordantal: 15 675

Abstract

In the last few years the term 'sportswashing' has been made popular by human rights organisations and sportsmedia in relation to the involvement in sports by states and individuals aiming to extract soft power and, or, laundry it's reputation and strengthen it's image. States, corporations and private individuals participations in sports through hosting, or owning, competitions or clubs, is today something that can be seen as highly political. This study exams the term sportswashing through the british media outlets The Guardian and The Independent by doing a qualitative content analysis. The study further exams how sportswashing is described and whether the term is associated with postcolonial values through the theorization of orientalism and eurocentrism and a working defintion of soft power. The results show that both orientalist and eurocentric values are showing in the articles, while not being the overwhelming theme. Sportswashing is thematically talked about in the context of culture and sports performance, human rights and soft power with the main actors accused of sportswashing being Saudi Arabia, The United Arab Emirates and Qatar.

Keywords: Sportswashing; Orientalism; Eurocentrism; Postcolonialism; Soft Power; Content analysis; Sports; Media; Saudi Arabia; United Arab Emirates; Qatar.

Innehållsförteckning

<i>Abstract</i>	2
<i>Innehållsförteckning</i>	3
1 Introduktion och bakgrund	5
1.1 Problemformulering.....	6
1.2 Syfte och frågeställning.....	7
1.3 Avgränsningar	8
1.4 Ämnesrelevans.....	8
2 Teoretiskt ramverk	9
2.1 Mjuk makt	9
2.2 Postkolonialism.....	11
2.2.1 Orientalism	12
2.2.2 Eurocentrism	13
3 Tidigare forskning	14
3.1 Sportswashing.....	14
3.2 Media i tidigare forskning	17
4 Metod	19
4.1 Kvalitativ innehållsanalys.....	19
4.2 Tillämpning av metod och teori	20
4.2.1 Analysschema	21
4.2.2 Postkolonialism i text	21
4.2.3 Arbetsdefinition Mjuk Makt	24
4.3 Tillvägagångssätt.....	24
4.4 Empiriskt material och urval	25
4.4.1 The Guardian.....	26
4.4.2 The Independent.....	26
4.4.3 Datainsamling	26
4.5 Etiska överväganden och positionering.....	27
4.6 Metodens tillförlitlighet och äkthet	28
4.6.1 Tillförlitlighet.....	28
4.6.2 Äkthet	29
5 Analys och resultat	29
5.1 Vilka teman omgärdar sportswashing?	30
5.1.1 Sportswashing i relation till kultur, fans och idrottslig prestation.....	30
5.1.2 Mänskliga rättigheter	33
5.1.3 Mjuk makt	35
5.2 Vilka röster hörs i relation till sportswashing?	36

5.3 Orientalism och eurocentrism i text	38
5.3.1 Orientalism	38
5.3.2 Eurocentrism	41
6 <i>Diskussion och slutsatser</i>	42
6.1 Vidare forskning.....	45
6.2 Avslutande reflektion	46
<i>Referenser</i>.....	47
<i>Bilaga 1 – Empiriskt material/källförteckning: The Independent</i>	53
<i>Bilaga 2 – Empiriskt material/källförteckning: The Guardian</i>.....	54

1 | Introduktion och bakgrund

”Politik och idrott hör inte ihop!” är en inte helt ovanlig kommentar i relation till debatter som omgärdar frågor där idrott och politik inte kan skiljas åt, och som sträcker sig utanför de kritade linjerna, nyasfalterade racingbanorna eller nybyggda OS-arenorna. Att idrotten och politiken detta till trots på många sätt faktiskt hör ihop kan inte ses som något annat än ett faktum, och det har länge varit så. Under fotbolls-VM 1934 i Italien spred Benito Mussolini fascistisk propaganda och under OS år 1936 i Berlin spred nazisterna propaganda. År 1980 bojkottade USA de olympiska spelen i Sovjetunionen och 1984 gjorde Sovjetunionen likadant när spelen hölls i USA, med anledning av det pågående kalla kriget.

Att idrott och stora idrottsevenemang kan användas som politiska verktyg och som maktmedel är inget nytt. Ett begrepp som växt fram under senare tid för att förklara företeelsen är *sportswashing*. Sportswashing är ett komplext begrepp som kan definieras på olika sätt. Enligt en definition kan sportswashing identifieras som en teknik auktoritära regimer använder genom att stå som värd för stora idrottsevenemang, eller genom ägande i stora idrottsvarumärken, i syfte att förbättra landets rykte och avleda uppmärksamhet från brott mot mänskliga rättigheter. En annan definition är att idrott, och idrottsevenemang, används för att mer generellt ”tvätta” eller förbättra landets rykte, och den bild som förmedlas utåt (Chadwick, 2018).

Ett viktigt begrepp i sammanhanget är också *soft power* – mjuk makt. Mjuk makt kan förklaras som förmågan att uppnå mål genom attraktion snarare än genom tvång på den globala arenan (Brannagan & Guilianotti, 2018, s. 1139). Sportswashing kan anses vara en del i ett mjukt maktutövande, där ambitionen är att skapa attraktion och accentuera en bild av landet som är lockande och fördelaktigt att förknippas med, genom idrott. Qatar är ett tydligt exempel på ett land som anklagas för sportswashing, men som också uttryckligen använder sport i syfte att utöka sin mjuka makt. Qatar tilldelades världsmästerskapet (VM) 2022 i fotboll för herrar år 2010, och har under decenniet som följt stått som arrangör för flera större idrottsevenemang. Till exempel VM i handboll för herrar 2015, VM i gymnastik 2018 och under 2019 både VM i friidrott och VM för klubblag (fotboll, herrar). Sedan 2011 äger man också fotbollsklubben Paris Saint-Germain F.C. genom Qatar Sports Investment (QSI), ett dotterbolag till Qatars statliga investeringsfond (QIA) (QSI, u.å.). Qatar har återkommande anklagats för sportswashing sedan VM 2022 tilldelades landet. Qatar har också utpekats av organisationer som Human Rights Watch (HRW), Amnesty International (AI) och Freedom House att bryta mot mänskliga rättigheter och styras av en auktoritär regim. Kvinnors rättigheter, HBTQ-

rättigheter, yttrandefrihet, slavliknande förhållanden för arbetsmigranter och religionsfrihet är exempel på områden där kritik riktats (AI, 2020a; Freedom House, 2020; HRW, 2021). I det sammanhanget kan Qatars agerande förstås genom begreppet sportswashing. Qatar har dock också som nämnts uttryckligen ringat in sport som ett viktig del i sin 'Qatar National Vision 2030' vilken representerar Qatars strategi för utveckling, där sport kan förstås som en strategi för att etablera Qatar som ett globalt nav för idrott, öka dess generella attraktionskraft, och således vara en del i ett mjukt maktutövande (Qatar GCO, u.å.). I sin nationella utvecklingsstrategi för 2018-2022 spelar också sport en viktig roll som drivare i landets ekonomiska utveckling och landets internationella image (Elsborg, 2018).

1.1 Problemformulering

Den här undersökningen ska dock inte explicit behandla Qatar. Qatar är bara ett av exemplen på länder som anklagas för sportswashing. Det finns flera andra exempel också – fotbolls-VM i Ryssland 2018, OS i Peking 2008 och 2022, ägandet av fotbollsklubbarna Manchester City F.C. av Förenade Arabemiratens statliga investeringsfond och Newcastle United F.C. av Saudiarabiens statliga investeringsfond, Saudiarabiens värdskap av Dakarrallyt 2020, Israels del i cykeltävlingen Giro d'Italia och Europa League-finalen som spelades i Baku, Azerbajdzjan för att nämna några. Fortsättningsvis i det här arbetet kommer värdskap av idrottsevenemang och ägande av idrottsklubbar gemensamt benämnas som idrottsengagemang. I Europa har det turkiska fotbollslaget Istanbul Basaksehir F.K. åtta delägare som alla har mycket nära band till president Recep Tayyip Erdogan och hans parti AKP. Klubben kallas i folkmun "Erdogans klubb" (O'Connor, 2020). Istanbul Basaksehir vann den turkiska ligatiteln 2020. I Ungern äger premiärminister Viktor Orban klubben Puskas Akademia, en klubb som tagit emot omkring £100m (drygt en miljard svenska kronor) i statliga pengar sedan 2010 och numera huserar i toppen av den ungerska högstaligan (Mortimer, 2021). Det som är slående när man ger sportswashing som begrepp en överblick i media är att länder från den arabiska halvön är de som kritiserats i allra högst utsträckning (Google Trends, 2022).

Det som är intressant för den här undersökning är hur sportswashing pratas om, och för vilka aktörer idrott som maktmedel klassas som sportswashing, och för vilka det helt enkelt är en legitimt sätt att öka sin mjuka makt – och varför det är på det viset. Är det helt enkelt beroende på vilken kulturell lins som man ser genom?

Vi kan exempelvis se till Storbritannien. Den engelska fotbollsligan 'Premier League' är enligt 'British Icon Index' den mest positiva representanten för landet globalt. Detta är

ytterligare intressant då den brittiska regeringen också använder Premier League i flera kampanjer världen över, också det i syfte, kan anses, att utöka sin mjuka makt (Chadwick, 2018). Den brittiska regeringen kan vidare inte heller anses vara fri från kontroverser, eller enbart ha vitt mjöl i påsen. Det finns till exempel uppgifter som menar att Storbritannien har omkring 136 000 moderna slavar, och AI menar att landet gör oansvariga vapenexporter som riskerar mänskliga rättigheter (AI, 2020b; Sky News, 2018). Är således också Storbritannien ett land som använder sig av sportswashing? Det har åtminstone aldrig tidigare setts på det sättet. Länder som Qatar, Förenade Arabemiraten eller Azerbajdzjan ses aldrig anklaga Storbritannien för sportswashing, och den allmänna uppfattningen verkar inte vara sådan. Länder utanför Väst, och främst länder från den arabiska halvön, verkar dock att anklagas för det. Tidigare forskning från Thomas Griffin (2017, s. 171-172) visar att Qatar har framställts i en orientalisk diskurs i brittisk press i relation till VM 2022. Något som reproducerar kunskapsbildningen som möjliggör för dominans som kan liknas med den tidigare koloniala dominansen (Griffin, 2017, s. 175). En forskning som tyder på att postkoloniala värderingar skulle kunna vara en del i förklaringen till varför länders mjuka maktskapande kategoriseras olika.

1.2 Syfte och frågeställning

Hur begreppet sportswashing används kan med tidigare stycke i beaktning tänkas bero på ur vilka perspektiv man ser situationen, vilket land som är ämne för diskussion och på vilket sätt man förstår begreppet sportswashing. Den föreliggande studien antar därför ett kritiskt perspektiv på förståelsen av sportswashing med syfte att öka kunskapen kring hur begreppet omnämns och beskrivs medialt samt hur det kan förstås med utgångspunkt i postkolonial teori.

Följande frågeställning har formulerats för att belysa syftet:

- *Hur beskrivs sportswashing i media och hur kan talet som omger sportswashing medialt förstås i relation till postkolonialism?*

Syftet och frågeställningen har som ändamål att avgränsa studien och guida forskaren och läsaren genom arbetet. För att ytterligare avgränsa studien har även frågeställningen avgränsats till ett antal specificerade frågeställningar som ska undersökas med hjälp av det empiriska materialet som består av artiklar från The Guardian och The Independent:

- *Vilka teman omgärdar begreppet sportswashing i artiklarna?*

När sportswashing behandlas medialt – kring vilka teman artikuleras begreppet. Dessa teman kan tänkas vara till exempel mänskliga rättigheter eller sportslig prestation.

- *Vilka röster hörs i artiklarna som behandlar sportswashing?*

När sportswashing behandlas medialt – vilka är det då som kommer till tals. Är det, för att exemplifiera, länders representanter, organisationer, föreningar, eller den skrivande journalisten.

- *Går det att skönja orientalism och eurocentrism i artiklarna, och i så fall, hur ges det uttryck?*

Om postkoloniala värderingar kan skönjas i relation till sportswashing – på vilket sätt syns det i det empiriska materialet och hur kan det förklaras med hjälp av orientalism och eurocentrism.

1.3 Avgränsningar

Undersökningen är avgränsad till att öka förståelsen av hur och när sportswashing som begrepp används och beskrivs samt huruvida det är del i en postkolonial och orientalistisk diskurs. Undersökningen kommer därför inte att undersöka om det är rätt eller fel att de länder som anklagas för sportswashing agerar på ett visst sätt. Undersökningen kommer inte heller i huvudsak undersöka huruvida ländernas idrottsengagemang kan anses lyckosamma eller inte utifrån till exempel ett mjukmaktperspektiv. Mjuk makt kommer dock förklaras under avsnittet teoriansknytning för att ge en förståelse för sammanhanget i vilken sportswashing diskuteras och vara en del av analysen. Det empiriska materialet kommer utgå från en brittisk kontext, ett val som redogörs för i avsnitt 4.4.

1.4 Ämnesrelevans

Studien har en tydlig relevans och ämnesanknytning till Globala Studier med sin vetenskapliga grund som berör makt, utveckling och postkolonial teori. Idrottsengagemang som ett maktskapande och utvecklande verktyg bör förstås som en del i den globala utvecklingen. Globalisering, ekonomisk och social utveckling, internationella relationer, modernisering och maktutövande är allt en del i användandet av sport i syfte att utveckla sitt lands position på olika

sätt (Grix & Lee, 2013, s. 523-524; Henderson, 2016, s. 286). Globaliseringen har också bidragit till ett ökat informationsflöde och staters tillvägagångssätt granskas allt närmare, vilket är en viktig del i kontexten för undersökningen som ämnas att göras (Brannagan, Grix & Houlihan, 2015, s. 465). Det finns en växande vilja bland länder att stå värd för stora idrottsevenemang och använda idrott som maktextraherande medel, särskilt bland länder med växande ambitioner på den globala arenan. Något som får ses som en intressant utveckling i internationell politik och i den globala utvecklingen, och något som enligt forskare i ämnet rättfärdigar ökad uppmärksamhet i den akademiska världen (Grix & Lee, 2013, s. 522-523).

Sport som företeelse är en viktig del i den här studien då det som undersöks är synen på idrottsengagemang som maktmedel. Trots att sport sällan behandlas i det samhällsvetenskapliga fältet kan det anses finnas flertalet anledningar till att göra det. Idrott är en aktivitet som inkluderar stora mängder människor och som i allra högsta grad berör politik, ekonomi och utveckling (Beacom, 2000, s. 17).

2 | Teoretiskt ramverk

I detta kapitel kommer det redogöras för det teoretiska ramverk som denna studie använt sig av och utgått ifrån. Först skildras mjuk makt för att etablera en grundläggande förståelse för länders ambitioner med sitt idrottsengagemang. Sedan presenteras de postkoloniala teorier som agerar ramverk för studien.

2.1 Mjuk makt

Mjuk makt, eller *soft power*, har nämnts i texten och kommer här förklaras grundläggande för att ytterligare ge en förståelse till länders vilja och ambition att bedriva idrottsengagemang. Termen myntades av statsvetaren Joseph N. Nye och beskriver staters förmåga att uppnå sina mål och ambitioner på den globala arenan, genom att få andra stater att vilja nå samma utfall som en själv, utan att behöva använda hård makt (*hard power*) i form av till exempel ekonomiska incitament eller militär makt (Nye, 2004, s. 5-6). Nye menar att länder inte längre kan förlita sig på militär styrka och ekonomiska tillgångar för att uppnå utrikespolitiska mål. En globaliserad värld som karaktäriseras av ett komplext nät av sociala processer som intensifierar och expanderar ekonomiska, kulturella, politiska och teknologiska utbyten och sammankopplingar från det lokala till det globala ställer krav på nya maktresurser (Campbell, MacKinnon & Stevens, 2010, s. 5). Enligt Nye måste länder anpassa sig till de nya

utmaningar som uppstår. Ett sätt att göra detta på är genom ett utökat mjukt maktutövande. Länder måste också i den fortsatta globaliseringen och i det teknologiskt drivna informationsflödet i högre grad utmärka sig från andra för att öka sin mjuka makt (Nye, 2008, s. 99). Detta sker allt oftare genom sportengagemang (Grix & Houlihan, 2014, s. 578).

För att nå ökad mjuk makt krävs dock källor varifrån denna kan extraheras. En sådan källa kan vara kultur. Det handlar vidare inte om den valda kulturyttringen är bra eller dålig, utan snarare om vilka värderingar den producerar. En stats inflytande genom attraktionskraft – mjuk makt – är sammanvävt med vilka värderingar man framhåller och förknippas med (Nye, 2004, s. 11-13). På så sätt kan idrottsengagemang bidra till att skapa en kultur och en bild av landet som premieras, och som är lättare att förknippas med för en utomstående stat. För att vidare sätta detta i en kontext kan man göra jämförelsen till den mjuka makt amerikansk kultur reproducerat, och hur det kan översättas till exempelvis Qatars ambitioner:

Football (...) is serving a similar purpose to that of Hollywood. Sports, like movies, are extremely popular in all ranks of society. Just like the world learned to love America through Marlon Brando and Marilyn Monroe, so too will the world learn about Qatar through Paris-Saint Germain (Coruzzi 2013, citerad i Antwi-Boateng, 2013, s. 361).

Genom att hålla idrottsevenemang, eller representera stora idrottsklubbar, kan stater fånga världens uppmärksamhet. Genom denna uppmärksamhet kan de senare visa på attraktion genom sportens gemensamma kulturella värden (Grix & Lee, 2013, s. 528).

I relation till mjuk makt diskuterar också den tidigare forskningen *sports diplomacy*. Det politiska utnyttjandet av sport är ett område som inte uppmärksammas i den samhällsvetenskapliga forskningen i speciellt stor utsträckning. Enligt Murray (2012) kommer *sports diplomacy* bli än viktigare i framtiden, men den är dock som teori fortfarande relativt outvecklad. *Sports diplomacy* kan förstås som en del, eller ett verktyg, i det mjuka maktutövandet som syftar till att använda idrottsengagemang för att stärka landets position i det globala rummet. Det är inte alltid en helt klar skiljelinje mellan *sports diplomacy* och *nation branding* som också frekvent förekommer i forskningen i relation till länders idrottsengagemang. Medan *sports diplomacy* använder mer traditionella diplomatiska kanaler och förstås som ett verktyg för att säkra utrikespolitiska intressen, kan *nation branding* förstås som ett verktyg som på ett mer generellt plan projekterar och marknadsför en stats identitet och image utåt (Grix & Houlihan, 2014, s. 578). Detta kan härledas till den bild av sportwashing som kopplar länders vilja att skapa och projicera en bild utåt i syfte att utöka sin makt och attraktivitet.

Sport, clearly, is seen to contribute to a state's 'brand' or 'image' by virtue of its 'nation building' qualities, that is, engendering domestic pride in a national team's achievements and by projecting a particular identity on the international stage that is attractive to others (Grix & Houlihan, 2014, s. 578).

2.2 Postkolonialism

Postkolonialism kan ha flera olika innebörder och det har uttryckts en oro bland forskare i ämnet att den allt mer ofokuserade användningen av termen som kunnat skönjas i beskrivningar av en stor variation av kulturella, ekonomiska och politiska aktiviteter riskerar att bidra till att termens innebörd falnar. Andra forskare menar samtidigt att det istället är något positivt i att termens mening blir föremål för en bredare konstellation av associationer som återfinns i akademiska texter, litteratur och journalistik (McEwan, 2009, s. 17). Postkolonialism är därför en mångfacetterad disciplin och ett brett begrepp som ytterligare kompliceras av att termen inte nödvändigtvis kategoriserar 'kolonialism' som något som hör till det förflutna (McEwan, 2014, s. 137). Det kan med det i beaktning lokaliseras fem huvudsakliga förståelser av postkolonialism:

- Postkolonialism som "efter-kolonialism", ofta skrivet som 'post-kolonialism' för att tydliggöra tidsaspekten i begreppet, eller förståelsen av begreppet som en ny epok.
- Postkolonialism som ett tillstånd – relaterat till förståelsen av 'efter-kolonialism'.
- Postkolonialism som en metafysisk, etisk och politisk teori som behandlar frågor som identitet, etnicitet och genus, utmaningarna i utvecklingen av postkoloniala nationsidentiteter, och förhållandet mellan makt och kunskap.
- Postkolonialism som en litterär teori vilken kritiserar bevarandet av representationen av koloniserade och tidigare koloniserade folk som underlägsna och som besvarar detta med alternativ representation av författare från (tidigare) koloniserade länder.
- Postkolonialism som 'anti-kolonialism' – en kritik mot alla former av kolonial makt, kulturell, politisk, ekonomisk, både i det förflutna och idag (McEwan, 2009, s. 17).

'Post' i 'postkolonialism' kan alltså betyda två saker – en tidsmässig förståelse av termen som en period efter kolonialismen, eller en kritisk efterverkning som ser till kulturer, diskurser och kritiker som ligger bortom, men ännu är nära influerat av, kolonialismen (Blunt & McEwan, 2002, i McEwan, 2009, s. 17). Det här arbetet kommer utgå från en bredare förståelse av postkolonialism som ett begrepp som förmedlar att kolonialismen inte ska förstås och avskrivas som historia, utan som något som präglar världen och samhället än idag. I linje med den andra innebörden av 'Post' som redogjorts för, och med förståelsen av postkolonialism som en teori som behandlar frågor om identitet och förhållandet mellan makt och kunskap. I territoriella termer är kolonialismen till största del förbi men med hjälp av postkolonial teori kan det synliggöras hur identiteter och handlingar som grundar sig i en ojämlig och eurocentrisk världsordning, som uppkommit i och med kolonialismen, syns i dagens samhälle. Medan postkolonialismen kan anses härledas från ett brett och vitt ursprung, kan den postkoloniala teorin och dess ursprung visserligen anses ha starka influenser av marxistisk politisk-ekonomi och poststrukturalistisk kulturell och språklig analys, men det är främst ett antal personers arbeten som varit områdets vägvisande influenser – Edward Said, Homi Bhabha, Franz Fanon och Gayatri Spivak (McEwan, 2009, s. 45, 61). Postkolonial teori har som syfte att konstruera en icke-förtryckande historia som synliggör hur olika identiteter, handlingar och tankar skapades och omskaps till bakgrund av den ojämlika världsordning som uppkommit i och med kolonialismen (Hammarén & Johannson, 2009, s. 109-110).

2.2.1 Orientalism

Som nämnt är Edward Said en av de mest inflytelserika personerna inom postkolonialismens tankevärld, och myntade begreppet orientalism i sin bok med samma namn år 1978. Boken kan ses som starten för nutida postkolonial teori. Said förde samman de politiska åtagandena och den ideologiska kritiken hos anti-kolonialismen med den poststrukturalistiska teorin. På så sätt flyttade han analysen av kolonialismen, imperialismen och kampen mot den, till en fråga om diskurs (McEwan, 2009, s. 62). Said har grundat sin förståelse om diskurs på den framstående franska teoretikern Michael Foucaults arbete vilket förstår diskurs inte bara som språk, utan som ett maktverktyg (McEwan, 2009, s. 62). Orientalism är således en betydande del i postkolonial teori med främsta syfte att lyfta fram den diskursiva aspekten av kolonialism. Said menar att kunskapen som spreds om Orienten (dagens mellanöstern) under kolonialtiden agerade som ett diskursivt verktyg för att reproducera den då dominerande koloniala makten (McEwan, 2009, s. 62). Said menar också att orientalism inte främst handlar

om den orientalistiska eller icke-västerländska kulturen som sådan, utan snarare om hur de har framställts i väst. Skapandet av ”den andra” eller ”dem” fungerar på så sätt som en del i den dominerande partens självdefinierande (McEwan, 2009, s. 62-63).

If colonised people are irrational, Europeans are rational; if the former are barbaric, sensual, and lazy, Europe is civilisation itself, with its sexual appetites under control and its dominant ethic that of hard work; if the Orient is static, Europe can be seen as developing and marching ahead; the Orient has to be feminine so that Europe can be masculine (Loomba 1998, s. 47, citerad i McEwan, 2009, s. 63).

I relation till föreliggande undersökning är det relevant att anlägga ett orientalistiskt perspektiv för att se hur och vilka länder som framställs använda sportswashing i relation till mjuk maktutövning som en del i reproduktionen av den diskurs som möjliggör västs dominans på den internationella arenan, och de underliggande maktstrukturer som reproducerar kunskap.

Orientalism är enligt Said ett sätt att förhålla sig till Orienten, med grund i historiska positioner mellan Orienten och Västerlandet (Europa) där dels den västerländska synen på identitet, kultur och civilisation är byggd på en projektion av bilder av icke-väst som en motbild, som en motsatt personlighet och med motsatta erfarenheter men där också Västerlandet har givit Orienten en identitet. Frågan är dock, enligt Said, om det går att dela in den mänskliga verkligheten i tydligt definierade kulturer, samhällen, traditioner och historiska förlopp (Said, 1993, s. 42). Dessa generaliseringar leder till polarisering, samt befäster och gör orienten mer orientalistisk och västlänningen mer västerländsk. Detta ger också till följd att möten mellan kulturer, traditioner och samhällen riskerar att begränsas och att en fientlighet skapas (Said, 1993, s. 46-47). Said menar vidare att ett diskursivt förhållningssätt till Orienten inte kan vara fritt, på grund av orientalismen, därför är postkolonialismen som diskursivt undersökande teori viktigt för att förstå hur en eurocentrisk kultur har kunnat styra och producera en identitet hos Orienten (Said, 1993). I förhållande till denna studien är makten att äga presentationen av platser, makten att namnge, beskriva, publicera, anta och konstruera kunskap högst relevant i relation till medias rapportering av idrottsengagemang och mjukt maktskapande.

2.2.2 Eurocentrism

Begreppet eurocentrism handlar om att förklara Europas kulturella överläge gentemot omvärlden. Det kan ske i både ett historiskt perspektiv genom att viss typ av historias vikt reduceras i förhållande till den europeiska eller västerländska, men det kan också ske i nutid och framtid genom ett tankesätt och olika uttryck som reproducerar koloniala ojämlikheter. Ett eurocentriskt perspektiv placerar Europa och Väst som världens centrum, och bidrar till att icke-

europiska och icke-västerländska samhällen förstås och bedöms enbart ur ett västerländskt perspektiv. Det kan ske genom en undervärdering av vad icke-västerländska samhällen gör, att all utveckling, som i sig kan förstås som ett kolonialt begrepp, utgår och bedöms utifrån en västerländsk uppfattning, eller att länder utanför Väst helt enkelt enbart ses genom västerländska ögon (Ahmed, 2021). Det finns flera definitioner för eurocentrismen, men en av de mer framträdande är J.M. Blauts (1993, s. 8) som menar att eurocentrism kan agera som en modell ur vilken tolkningar görs utifrån Europas historia, politiska ställningstaganden och etisk överlägsenhet över minoriteter och icke-européer. Andra definitioner förklarar eurocentrism som ett begrepp som handlar om europeiska normer, värderingar och kulturer som dominerar och hamnar i överläge gentemot andra normer i samhället (Xylopi, 2016, s. 1). Eurocentrism kan anses vara av intresse för föreliggande studie då det är ett antal länder som i första hand anklagas för sportswashing i västerländsk media, vilka står utanför den eurocentriska normen och kulturen, vilket gör eurocentrismen till en intressant infallsvinkel att analysera det empiriska materialet utefter.

3 | Tidigare forskning

Tidigare forskning som berör sport i relation till det samhällsvetenskapliga fältet fokuserar främst på hur idrottsengagemang används för att skapa en fördelaktig och attraktiv bild av länder på den internationella arenan i linje med avsnittet om mjuk makt (2.1). Forskningen uppmärksammar främst idrottsengagemang i relation till internationella relationer, sport-politik och det nämnda mjuka maktutövandet. Idrottsengagemang kan som diskuteras i bakgrunden och inledningen också ses som föremål för att dölja eller utnyttja idrotten i syfte att extrahera mjuk makt eller dölja inhemska missförhållanden, något som kan förstås som sportswashing. Nedan följer en genomgång av den forskning som finns som omgärdar sportswashing, samt medias roll som informationsskapande och -spridande institutioner.

3.1 Sportswashing

Sportswashing förekommer inte uttryckligen särskilt ofta i den tidigare forskningen men kan anses uppträda latent. Mer framstående är istället besläktade begrepp som *greenwashing* och *pinkwashing*. Greenwashing används till exempel för att kunna påverka uppfattningen om en produkt som är miljöfarlig, medan pinkwashing används för att framhäva till exempel HBTQI+-främjande aktiviteter i syfte att avleda uppmärksamhet från

organisationer eller regeringars negativa inverkan på just HBTQI+-rättigheter (Bleckmer, 2019). Sportswashing fungerar enligt samma mekanik, även om det ännu saknas en gängse definition då begreppet är relativt nytt. Avsaknaden av en definition är vidare också intressant för denna undersökning, för hur förstås sportswashing av de som belägger termen på ett lands idrottsengagemang? Som nämnt i inledningen har åtminstone två förståelser av begreppet etablerats. En syftar på när idrottsengagemang används för att avleda uppmärksamhet från staters (i negativa termer) agerande politiskt eller gentemot sin befolkning, den andra på när det används för att förbättra en stats rykte, och öka dess attraktion, oberoende av landets politiska position. Den andra definitionen kan anses vara mer i linje med en mer neutral förståelse av mjukt maktutövande (Chadwick, 2018). Med den förståelsen av sportswashing blir skiljelinjerna mellan det utövandet och mjukt maktutövande, som diskuteras i föregående avsnitt, mer otydliga.

Sportswashing som begrepp har i den mån det etablerats främst gjort så genom organisationer som arbetar för mänskliga rättigheter som AI och HRW. Även nyhetsmedia, främst The Guardian till en början, men nu också flertalet andra nyhetsmedier, använder begreppet för att förklara staters användning av sportens glamorösa sken i syfte att tvätta deras globala rykte (Grix & Lee, 2013, s. 524). Ambitionen att tvätta ett lands varumärke kan dock också resultera i motsatt effekt med ökad negativ publicitet, i de fall där medial bevakning leder till att missförhållanden synliggörs, och det är just den mediala bevakningen som är intressant för denna studie (Brannagan & Giulianotti, 2015, s. 714).

Som en bakgrund till förståelsen av varför idrottsengagemang, -evenemang, och sportswashing är attraktiva verktyg på den internationella arenan kan man se till de senaste decenniernas utveckling, då flera auktoritära stater stått som värd för stora globala idrottsevenemang. Även stater som kan klassas som *emerging states*, starkt växande ekonomier med växande inflytande i det globala rummet, har i allt större utsträckning aktivt involverat sig i den globala idrotten. Till exempel Indien i 2010 års *Commonwealth Games* (rugby, herrar), Brasilien genom VM 2014 (fotboll, herrar) och OS 2016 och det återkommande exemplet Qatar (Grix & Lee, 2013, s. 524-525). Att stå som värdland för stora idrottsevenemang, ofta refererade till som *mega-events*, ger stater sällsynta möjligheter att visa upp miljöer och byggnationer av högsta snitt. Mega-events saknar också en allmänt utbredd definition, men en förklaring som fått mycket stöd är den som menar att mega-events ”are ‘large-scale, cultural (including commercial and sporting) events which have a dramatic character, mass popular appeal and international significance.’” (Grix & Houlihan, 2014, s. 572-573). Växande staters idrottsengagemang och värdskap av mega-events kan förstås som både bevis på och en

projektion av staters växande inflytande i både diskursiva och materiella termer i det internationella systemet (Grix & Lee, 2013, s. 524).

Det är dock inte enbart via stora evenemang ökat inflytande genom idrott kan skapas. Ägande av stora idrottsklubbar har sedan 2000-talets början blivit en växande källa för status och kommersiella intressen. Att till exempel äga en fotbollsklubb kan jämföras med att äga ett multinationellt företag i en sektor med hög finansiell signifikans, med nära band till global media, vilket möjliggör stor exponering (Marin & Lee, 2020, s. 2031-2032). Sedan 2003 när Roman Abramovich, en rysk oligark, köpte fotbollsklubben Chelsea F.C. har fler och fler ägare kopplade till stater tagit plats hos idrottsklubbar, mest uppmärksammat genom Paris Saint-Germain som tagits över av den qatariska staten, Manchester City F.C. av Förenade Arabemiraten och nyligen Newcastle United F.C. av Saudiarabiens investeringsfond. Genom idrottsengagemang menar Jimenez-Martinez & Skey (2018) att stater kan skapa en bild eller illusion av landet som framstående eller växande i en grad som inte stämmer överens med verkligheten, i syfte att föregå landets utveckling. Om den definition av sportswashing som menar att det är ett medel för att avleda uppmärksamhet från till exempel brott mot mänskliga rättigheter tas i beaktande kan också idrottsevenemang som OS och VM i fotboll, eller andra stora idrottsengagemang som ägande av globalt kända fotbollsklubbar, anses attraktiva för icke-demokratiska regimer då dessa evenemang och klubbar har, eller ska ha, en ”opolitisk” karaktär. Intressant i relation till den mediala bevakningen och sportswashing är också att trots att kontroverser och bristande mänskliga rättigheter tenderar att ha ett nyhetsvärde inför evenemangen, försvinner de i stor utsträckning till förmån för idrotten när tävlingarna väl har startat (Jimenez-Martinez & Skey, 2018).

Det är inte heller bara icke-demokratiska stater som har ett växande idrottsengagemang. De blir dock inte anklagade för sportswashing, utan diskuteras främst i relation till mjuk maktutövning. Grix & Houlihan (2014, s. 573) har studerat Tysklands värdskap av VM 2006 (fotboll, herrar) och Storbritanniens värdskap av OS 2012. De menar att ett fokusskifte har skett under de senaste åren. Tidigare var idrottsengagemangs potentiellt positiva påverkan på ett lands image eller varumärke en välkommen konsekvens av ett värdskap. Idag är det istället ett viktigt berättigande vid ansökan och värdskapet av framförallt mega-events, och något som gäller och tilltalar alla typer av stater. Många stater har idag befast sport som del i dess arbete att främja landets varumärke och öka landets prestige. Prestige ses också i forskningen som en viktig källa av makt i internationella relationer (Grix & Houlihan, 2014, s. 573). Utöver prestige och landets image är också trovärdighet, ställning, ekonomisk konkurrenskraft och möjligheten till att utöva makt på den internationella arenan något som ses relativt billiga vinster för alla

typer av regeringar i användandet av idrottsengagemang (Grix & Lee, 2013, s. 522). Detta är något som Tyskland kan anses mycket lyckosamma med i samband med deras värdskap av VM 2006, och något Storbritannien fick mersmak av efter OS 2012 och därför valde att spendera 17 miljoner pund på att försöka vinna värdskapet till VM 2018 i fotboll. Sportengagemang var länge till övervägande del hållna av rika västerländska stater, idag är värdskapen mer utspridda och till och med till övervägande del hållna av *emerging states* (Grix & Lee, 2013, s. 522). Det blir med det i beaktande intressant att reflektera kring varför värdskapet av stora idrottsevenemang och ägandet av idrottsklubbar, ses på ett sätt när västerländska stater är huvudaktör, och på ett annat sätt när länder utanför den västerländska sfären står som värd eller ägare. Som programledaren och komikern Trevor Noah uttryckte det "When the World Cup was running everywhere in the world, things were cool, and then as soon as Africans and Middle Easterners were getting it, all of a sudden it was bribery and corruption. That was interesting" (Trevor Noah, Doha, februari 2017, i Griffin, 2017, s. 170).

3.2 Media i tidigare forskning

Forskningen som behandlar medias roll i relation till sportswashing och idrottsengagemang är inte särskild utbredd. Medias roll i samhället generellt är dock mer beforskat. Forskning kring medias ställningstagande och ansvar i rapportering är återkommande, och är också relevant i relation till föreliggande studie. Ryan Thomas (2011, s. 288) diskuterar i sin artikel *Media morality and compassion for "Faraway others"* hur BBC år 2009 valde att inte sända en förfrågan om humanitär hjälp till Gaza med förklaringen att det skulle kunna anses vara ett ställningstagande och på så sätt inte ligga i linje med nyhetskanalens policy om opartiskhet. Det lyfter frågan om vilket ansvar medier har, och till vilka ens ansvar riktas och utgår från. Thomas (2011, s. 295) menar vidare att media har ett ansvar att rapportera nyheter med syfte att också skapa ett band mellan västvärlden och "den andre". Det är ytterligare intressant i relation till medias roll i ett postkolonialt perspektiv. Media har också ett ansvar att uppmärksamma och bilda en global medvetenhet om det som sker, och det lidande som existerar, i världen (Thomas, 2011, s. 295-296). I relation till medias bevakning av sportswashing kan det hävdas att det är det som sker i vissa fall, att mediala kanaler uppmärksammar lidande inom länder. Det finns till exempel tidigare forskning som diskuterar huruvida till exempel Qatar kan vara 'sin egna värsta fiende' då landets idrottsengagemang leder till att negativ uppmärksamhet och kritik riktas mot landet i frågan om bristande mänskliga rättigheter (Dorsey, 2015, s. 435-436). Även Ryssland är ett tydligt exempel på det då landets

HBTQI+-lagar och avsaknaden av politiska rättigheter kritiserades och diskuterades flitigt under tiden som ledde fram till VM 2018 (Jimenez-Martinez & Skey, 2018). Båda dessa exemplen är också intressanta i relation till hur media framställer länder, och utifrån vilka perspektiv och vilken bakgrund detta sker. Medan Al Jazeera har kritiserats för hur de förmedlar information och nyheter kring Qatars värdskap av VM 2022, ofta med den rättfärdigade fotnoten att den qatariska staten sponsrar kanalen, har inte västerländsk medias rapportering kritiserats (Brannagan & Giulianotti, 2018, s. 1147). Det kan dock, vilket den här studien ämnar att göra, vara relevant att undersöka varför somliga länders idrottsengagemang lyfts fram på ett visst sätt, och andras på ett annat. Stuart Hall (1977, s. 340-341) diskuterar i "Culture, the Media and the Ideological Effect" medias förmåga att påverka processer, som till exempel reproduktionen av sociala maktstrukturer. Hall menar att en av de viktigaste kulturella funktionerna som media fyller är valet och konstruktionen av social kunskap, skapandet av sociala bilder genom vilka allmänheten uppfattar "världar" och "levda verkligheter" hos "andra" och på ett imaginärt vis rekonstruerar 'deras' och 'våra' liv till något begripligt i en "helhetlig" värld. Thomas Griffin (2017, s. 171-173) som har studerat två stora brittiska mediers rapportering kring VM 2022 i Qatar menar att detta sker i relation till Qatars värdskap av VM 2022. Han menar att det i denna rapportering kan skönjas en orientalistisk diskurs som beskriver Qatar i koloniala ordalag. Något som reproducerar den kunskapsbildning och de maktstrukturer som möjliggjorde den tidigare koloniala dominansen (Griffin, 2017, s. 175). Det betyder inte nödvändigtvis att osanningar produceras om Qatar, men att landet presenteras selektivt i syfte att passa ett större narrativ med rötter i en ideologi som ser icke-västliga makter som en underställd "andre" (Griffin, 2017, s. 171).

I relation till Ryssland har Alexander Mannin och Nadezhda Ozornina (2020, s. 134-135) undersökt hur landet framställdes i brittisk media under VM 2018. De har funnit att Ryssland framställts som 'Storbritanniens fiende' och en 'osäker stat'. De menar dock att det inte kan anses ha skett någon förändring på hur landet uppfattades innan evenemanget och efter (Mannin & Ozornina, 2020, s. 135). Medan det i artikeln inte diskuteras i ett postkolonialt perspektiv så kan den bild som skapas av "den andre" förstås som relevant även i detta fallet.

Mitt bidrag i förhållande till vad vi redan vet om begreppet sportswashing, länders idrottsengagemang och mjukt maktskapande i relation till sport, är en undersökning av den mediala rapporteringen av begreppet sportswashing. Hur begreppet beskrivs och förstås, samt hur det möjligen kan förklaras med hjälp av postkolonial teori. Detta kommer genomföras med hjälp av en kvalitativ innehållsanalys av brittisk media, i form av tidningarna The Guardian och

The Independent, och dess rapportering av begreppet sportswashing, med orientalism, eurocentrism och en arbetsdefinition av mjuk makt som verktyg.

4 | Metod

I detta kapitel redogörs det för studiens övergripande forskningsmetod, urval och beskrivning av det empiriska materialet samt tillvägagångssättet vid insamlingen och analysen av detsamma. Vidare resoneras det också kring tillförlitlighet, äkthet och etiska överväganden.

4.1 Kvalitativ innehållsanalys

Studien kommer genomföras med hjälp av en kvalitativ innehållsanalys. Syftet med studien är att undersöka hur sportswashing som begrepp beskrivs i media och hur det kan förstås i relation till postkolonialism. För att uppnå syftet kommer två brittiska mediers rapportering om sportswashing att granskas och med hjälp av bland annat postkolonial teori analyseras. En kvalitativ innehållsanalys är en metod för textanalys som är lämplig för att finna mönster i material som till exempel dagstidningar och ger möjligheten till att skapa en bred och holistisk överblick över materialet. Innehållsanalys är vidare ett bra verktyg om man vill undersöka ett visst ämne i massmedierna eller notera teman eller fenomen (Boréus & Bergström, 2018, s. 52). Ytterligare menar Esaiasson m.fl. (2017) att metoden är relevant för att undersöka hur olika fenomen och frågor ramar in medialt. Något som denna undersökning är intresserad av.

Kvalitativ forskning är till skillnad från den kvantitativa forskningen mer inriktad på ord än siffror och den är också mer tolkningsinriktad än den kvantitativa motparten. I kvalitativ forskning antas en interpretativistisk kunskapsteoretisk hållning vilket innebär att tyngden ligger på en förståelse av den sociala verkligheten på grundval av hur deltagarna i en viss kontext tolkar samma verklighet (Bryman, 2011, s. 340-341). Utifrån en ontologisk ståndpunkt kan kvalitativa studier generellt beskrivas som konstruktionistiska. Det innebär att sociala egenskaper och företeelser är resultatet av ett socialt samspel mellan individer och inte av företeelser som finns ”där ute” och är åtskilda från dem som är inbegripna i konstruktionen av dem (Bryman, 2011, s. 341).

I en kvalitativ textanalys är ett viktigt fokus att finna teman (Bryman, 2011, s. 498). Genom att identifiera teman i artiklarna skapas en överskådlig bild av materialet, utifrån vilken det är möjligt att arbeta djupare för att skapa en ökad förståelse av det aktuella begreppet. När man genomför en kvalitativ innehållsanalys brukar två typer av frågor ställas, en mer

systematiskt eller tematiskt riktad fråga som ämnar att lyfta fram en generell mening i innehållet, som kategorier varifrån man sedan kan lyfta fram aspekter som är mer inbäddade i texten. Den andra frågan är av mer kritisk art, där texten granskas mer på djupet för att till exempel blottlägga maktrelationer i innehållet, som till exempel postkoloniala värderingar (Esaiasson m.fl., 2017). I en kvalitativ analys av texter söker man inte nödvändigtvis att komma så nära en bestämd sanning som möjligt, utan istället kan sanningen anses ligga i betraktarens ögon. Kontexten spelar också en viktigare roll än i till exempel en kvantitativ analys då kodningens syfte är att snarare abstrahera och tolka den inhämtade informationen.

Det hade för min studie varit möjligt att använda någon annan närliggande textanalytisk metod, som diskursanalys eller kritisk diskursanalys. Sådana metoder hade kunnat se till diskursiva praktiker eller förändringar i relation till begreppet sportswashing, vilket kan anses vara intressant och relevant (jfr. Bergström & Boréus, 2018, s. 380-381). Dessa metoder ligger dock nära den kvalitativa innehållsanalysen, och i och med att begreppet är relativt nytt och inte beforskat i någon större utsträckning valdes ändå en innehållsanalys för att förstå de manifesterade så väl som latenta kontexter som sportswashing artikuleras i, samt för att det också möjliggör en tolkning av hur det kan förstås i förhållande till postkolonial teori. Kvalitativ innehållsanalys ger möjlighet till en holistisk och systematisk tolkning av textmaterialets delar, helhet och dess kontext.

4.2 Tillämpning av metod och teori

Studien har som utgångspunkt antagit en abduktiv ansats, vilket betyder att den innehåller både deduktiva och induktiva inslag och rör sig mellan teori och empiri. Empiriska resultat kan anses behöva stöd från teoretiska referensramar för att inte riskera att bli fristående beskrivningar av ett enskilt fenomen som saknar ett vidare värde. På samma sätt kan teorier som inte förankras i empirin ses som enbart spekulationer (Johannesen & Tufte, 2003, s. 35). För att denna problematik ska undvikas kan studien anta en deduktiv, induktiv eller abduktiv ansats. Det finns inte alltid en tydlig distinktion mellan deduktiv och induktiv strategi menar Bryman (2011, s. 29), utan det kan ibland snarare ses som tendenser. Abduktiv ansats innehar drag från båda sidor och i denna studie antas denna ansats genom att forskningsfrågorna arbetas fram med hjälp av deduktion som grundar sig i en teoretisk föreställning (Bryman, 2011, s. 26). Teorin är också grund i de analysverktyg som utformas. Det empiriska materialet tar dock också plats i denna fasen och bidrar till att forma analysens schemat, vilket är ett induktivt inslag i undersökningen (Bryman, 2011, s. 26-27). För att tillämpa metod och teori har för

undersökningen aktuella teorier operationaliserats och analytiska verktyg utformats, utöver analys-schemat har en arbetsdefinition för mjuk makt och en tabell för postkolonialism i text arbetats fram.

4.2.1 Analysschema

För att kunna skapa en förståelse för hur sportswashing skrivs om i de insamlade texterna har analysen gjorts i två steg, med inspiration hämtad från Esaiassons m.fl. (2017) tankar om den tvådelade analysen. En tematisk analys och en schematisk analys, genom vilka frågor har ställts till texterna i syfte att kunna besvara frågeställningen. I det första steget har det empiriska materialets tematiska struktur analyserats för att skapa en förståelse för texterna som talar om sportswashing och därtill huvudsakliga teman och huvudaktörer. I det andra steget har den schematiska strukturen analyserats. I detta steg har analysen fördjupats och sett närmare till vilket sammanhang sportswashing skrivs om, hur sportswashing faktiskt beskrivs i artiklarna samt om det kan skönjas några postkoloniala värderingar i relation till det.

1. Den tematiska strukturen

En översiktlig beskrivning av artikeln och dess huvudsakliga innehåll.

- a) Vad är textens huvudsakliga tema?
- b) Vem/vilka är huvudaktörer?

2. Den schematiska strukturen

En djupare kartläggning av artiklarna. Frågor till texten är:

- a) I vilket sammanhang skrivs sportswashing om?
- b) Hur beskrivs sportswashing i artiklarna?
- c) Kan det skönjas några postkoloniala värderingar i artiklarna? (enligt tabell för postkolonialism i text).

4.2.2 Postkolonialism i text

Sökandet efter eventuella postkoloniala värderingar i empirin har skett genom utformandet av en tabell med exempel på vad som kan ses som postkoloniala tendenser och värderingar i text. Denna utformning har skett genom att kartlägga ett antal begrepp i postkolonial teori och hur dessa kan appliceras på texter. Orientalism och ”den andre” har som

teori diskuterats i teoriavsnittet och förstås i detta sammanhang som när texten antar ett genomgående 'vi och dem'-perspektiv, alternativt etablerar eller antar en position som ett känt 'jag' eller 'vi' i förhållande till ett okänt eller annorlunda 'dem' i en struktur som reproducerar motsatsförhållanden och definierar den egna självbilden eller positionen.

Under Orientalism har även begreppet stereotypisering adderats. Stereotyp är enligt Nationalencyklopedins definition: "förenklad, ofta allmänt omfattad föreställning om utmärkande egenskaper hos alla som tillhör en viss grupp, t.ex. nation, ras, religion eller kö." (NE, 2022). Stereotypisering kan förstås vara en av kolonialismens främsta diskursiva strategier och är en form av kunskap och identifiering som rör sig mellan vad som redan är känt, och vad som ständigt behöver upprepas, och på så sätt reproducerar maktrelationer och en kunskap byggd på koloniala uppfattningar (McEwan, 2009, s. 162). Det kan förstås som en del i orientalismen där skillnaders görs i syfte att definiera jaget, och upprätthålla strukturer där den andre anses vara underlägsen.

Även eurocentrism har behandlats under teorikapitlet och kan i detta sammanhang förstås som när texten antar ett icke-neutralt perspektiv där Europa och Väst är centrum. I nära relation till eurocentrism står mono-epistemicismen som innebär förståelsen att det existerar ett paradigm, en accepterad västerländsk epistemologi, mot vilka all annan kunskap jämförs, mäts, utvärderas och bedöms (Ahmed, 2021). Detta kan också förstärkas genom ett kolonialt vokabulär som fokuserar på och värderar ord som till exempel framsteg, modernitet, utveckling, ekonomisk tillväxt (Ahmed, 2021).

4.2.2.1 Tabell för postkolonialism i text

Postkolonial teori	Hur det kan synas i texten	Exempel
<p style="text-align: center;">Orientalism</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <div style="text-align: center;"> <p>↗</p> <p>”Den andre”</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>↘</p> <p>Stereotypisk framställning</p> </div> </div>	<p>Texten antar en struktur som upprätthåller ett binärt motsatsförhållande mellan det kända jaget och den främmande andra.</p> <p>Texten antar ett genomgående ”vi” (ett igenkänt jag, Europa, Väst, ’oss’) som ställs mot ”den andre” (en annorlunda annan, Orienten, Öst, ’dem).</p> <p>Texten använder förenklade, allmänt omfattande föreställningar som utmärkande egenskaper på en generell nivå hos länder eller individer som kan kopplas till en vis grupp, t.ex. nation eller område, ras, religion eller kön.</p>	<p><i>”The seeming embrace of the hard-charging, big-drinking culture behind Newcastle United seem incongruous to a conservative and rigid country...”</i></p> <p><i>Detta kan skönjas manifest så väl som latent genom till exempel hur ett ”vi och dem”-perspektiv genomsyrar artiklar i ett konstruerat motsatsförhållande.</i></p> <p><i>”...these recent developments seemed to represent a significant change in the ultra-conservative Islamic nation’s policies and a pivot away from the kingdom’s longstanding societal limitations.”</i></p>
<p style="text-align: center;">Eurocentrism</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <div style="text-align: center;"> <p>↗</p> <p>Kolonialt vokabulär</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>↘</p> <p>Mono-epistemicism</p> </div> </div>	<p>Texten använder ett vokabulär som bidrar till att reproducera maktskillnader som skapar ojämlikhet, förtryck och fattigdom.</p> <p>Texten antar ett eurocentrisk perspektiv där Europa förstas som världens centrum. Europeiska frågor sätts före ickevåsterländska frågor. Texten är därför inte neutral. Röster från Väst hörs medan ickevåsterländska röster inte får ta plats.</p> <p>Texten antar förståelsen att bara ett sätt och en kunskap är värdefull. Ett samhälle utanför Väst jämförs därför med europeiska/våsterländska normer och förutsätter att dessa är eftersträvansvärda för samhället i fråga.</p>	<p><i>Ett fokus och ett värde i ord som exempelvis modernitet och utveckling:</i></p> <p><i>”The Saudis are said to be keen on a bit of modernising ...”</i></p> <p><i>Detta kan skönjas manifest så väl som latent. Latent kan det till exempel ses genom vilka röster som hörs och inte hörs, och vilken bredd som finns i författaren och artikelns perspektiv.</i></p> <p><i>”While Saudi Arabia’s pivot towards a more liberal society is a welcome change for the conservative kingdom, it also raises important questions about the government’s relatively sudden interest in sports...”</i></p>

4.2.3 Arbetsdefinition Mjuk Makt

Nyes definition av makt: ”Power means the ability to get the outcomes one wants” (Nye, 2004, s. 1). Enligt en generell maktförståelse innebär också makt förmågan att påverka andras beteende för att nå det resultat som önskas eller efterfrågas. Enligt Nye kan detta ske med hjälp av tvång eller ekonomiska medel, med hjälp av incitament – ”morötter” eller hot – ”piska”, hård makt. Men det kan också ske genom attraktion – vilket Nye definierat som mjuk makt. ”Getting others to want the outcomes you want” (Nye, 2004, s. 5). Mjuk makt kan bidra till att skapa starkare politiska band, förbättra diplomatin mellan länder eller på en generell nivå öka attraktionen hos ett land, för att vidare skapa en önskan om att förknippas med landet i fråga då det ger fördelar även för den andra parten.

Arbetsdefinitionen av mjuk makt kan därför läsas enligt följande: Mjuk makt, i en politisk kontext (och framförallt internationell politik), är förmågan att forma andra länders preferenser genom attraktion snarare än genom tvång.

4.3 Tillvägagångssätt

Efter att ha utformat en grund till analysverktygen samlades materialet in (mer om det under 4.4.3), och därefter följde analysen som utgjordes av tre steg.

- 1) Materialet lästes igenom förutsättningslöst. Utifrån detta gjordes några mindre förändringar i analyschemat för att kunna fånga upp relevanta delar i empirin.
- 2) Materialet lästes en andra gång med hjälp av den tematiska delen i analyschemat för att finna övergripande teman och framträdande aktörer.
- 3) Materialet lästes en tredje gång med hjälp av den schematiska delen i analyschemat för att söka efter mer djupgående svar på mitt syfte och forskningsfrågor.

Den första läsningen kan ses som en provanalys i enighet med de principer som studien varit tänkt att genomföras utefter, i linje med Bergström & Boréus (2018, s. 60) förslag. Efter denna läsning gjordes ett antal små förändringar i analyschemat. Utefter det lästes materialet med hjälp av analyschemats tematiska del. Här framkom vissa teman som kunde bilda rubriker för den vidare läsningen av materialet, detta gjordes med inspiration från Brymans (2011, s. 525) tankar om att forma fragment utifrån data. Sedan lästes materialet ytterligare en gång med analyschemats schematiska del och tabellen för postkolonialism i text. Genomgående ramades

analysen in av arbetsdefinitionen för mjuk makt. För varje artikel fylldes analys-schemat i, och citat eller stycken togs ut som kunde anses vara intressanta för resultat- och analysdelen i undersökningen.

4.4 Empiriskt material och urval

I den föreliggande studien valdes ett målinriktat urval, detta för att materialet skulle vara relevant för studiens syfte och avgränsningar. Målinriktade (eller målstyrda) urval innebär ett icke-sannolikhetsurval, där forskaren på ett strategiskt sätt väljer sitt empiriska material för att de är relevanta för de forskningsfrågor som formulerats (Bryman, 2011, s. 392).

I relation till urvalet av materialet belystes några intressanta beröringspunkter. Sportswashing populariserades som begrepp runt 2018, även om det är omstritt exakt när det myntades och av vem (Cunningham, 2021). Sedan dess har användningen av begreppet medialt främst skett i Storbritannien, Irland och Norden (Google Trends, 2022). De ämnen och ord som enligt Google Trends diskuteras i relation till sportswashing är sport, Saudiarabien, definition, Manchester City FC, Qatar, Manchester, 2022 och Formel 1 (Google Trends, 2022). Detta sammanfaller väl med det insamlade materialet.

Materialet har inhämtas från perioden 2018-10-19 – 2022-03-21. Vid sökningen av materialet sattes en femårsperiod (från första insamlingsdagen) som upptagningsperiod, varav 2018-10-19 representerar den första träffen under denna period och 2022-03-21 den sista innan dess att materialet sammanställdes. Det representerar en tidsperiod som sammanfaller väl med begreppets hittills korta livstid. Det kan således ses en stadig uppgång i söktermen 'sportswashing' sedan materialsökningens första träff (Google Trends, 2022). Under samma period har också flera idrottsevenemang och händelser skett som relaterar till ämnet.

Det empiriska materialet kommer bestå av tidningsartiklar. Nyhetsmedia som kommer användas är de brittiska tidningarna The Guardian och The Independent. Dessa tidningar har valts med ett antal premisser i beaktande. Till en början var tanken att även använda sig av Al Jazeera, en nyhetsmedia med bas i mellanöstern, för att kunna jämföra hur sportswashing diskuteras och beskrivs i olika kontexter. Vid en sökning av material i enighet med studiens urvalsprincip om att materialet skulle vara relevant för studiens syfte visade det sig dock att det endast fanns två artiklar som behandlade sportswashing från Al Jazeera och därför valdes detta alternativ bort. Att två brittiska tidningar utgör det empiriska materialet förklaras genom att Storbritannien, tillsammans med Irland och Norden enligt Google Trends (2022) är de länder och områden där sportswashing som begrepp förekommit i högst utsträckning. Ytterligare

valdes brittiska tidningar då sportswashing är något som hävdas förekomma i en engelsk kontext, och den nationella rapportering ansågs då representera en intressant vinkel i linje med ett målinriktat urval. I relation till postkolonialism är också Storbritannien ytterligare intressant med ett förflutet som en stor kolonialmakt. The Guardian och The Independent är två av de brittiska tidningar som skrivit om sportswashing mest frekvent (Factiva, 2022). Slutligen valdes endast artiklar som använde begreppet sportswashing i rubriken, för att materialet skulle kunna behandlas inom arbetets tidsram.

4.4.1 The Guardian

The Guardian är en brittisk dagstidning med huvudkvarter i London och som ägs av Guardian Media Group. På den politiska skalan lutar tidningen åt den vänstra kanten (Smith, 2017). The Guardian var under det första kvartalet 2022 den mest populära tidningen i Storbritannien (YouGov, 2022). The Guardian var under 2021 vidare den åttonde mest lästa tidningen i Storbritannien (Majid & Tobitt, 2022) och enligt en undersökning från 2018 är det också den mest betrodda tidningen i landet (Waterson, 2018).

4.4.2 The Independent

The Independent är en tidigare tryckt dagstidning som idag endast finns online, med huvudkvarter i London och som ägs till 41 procent av Evgeny Lebedev, vars far Alexander Lebedev är rysk oligark och före detta KGB-officer. Sultan Muhammad Abuljadeyal, en saudisk investerare, äger 30 procent. Justin Byam Shaw, en engelsk entreprenör, äger 26 av de resterande procenten. Det har sedan dessa ägarbyten skedde 2010 lyfts frågor och riktats skepticism mot tidningen med frågan om den fortfarande är oberoende och fri (Rajan, 2017). The Independent beskrivs generellt att befinna sig center-vänster på den politiska skalan (Smith, 2017). The Independent är den femte mest populära tidningen i Storbritannien under 2022 års första kvartal (YouGov, 2022) och den femte mest lästa onlinetidningen under samma tidsperiod (PressGazette, 2022).

4.4.3 Datainsamling

Databasen Factiva har använts för att samla in materialet och sökningen har skett på följande vis genom deras sökfunktion: *free text search: Sportswashing; search for free-text terms in: Headline; date: In the last 5 years; source: The Guardian, The Independent.*

Under de senaste fem åren har 41 artiklar publicerats av The Guardian och The Independent med 'sportswashing' i rubriken. Jag gick efter sökningen igenom varje text var för sig. I första rundan läste jag som nämnt texten förutsättningslöst för att bekanta mig med materialet. Efter denna läsning föll sju artiklar ifrån då de var kortare omskrivningar av andra artiklar i materialet. Det slutgiltiga materialet omfattade således 34 artiklar. I bilaga 1 och 2 presenteras materialet med källhänvisningar.

4.5 Etiska överväganden och positionering

Denna studie har vilat på ett empiriskt material som funnits tillgängligt och öppet publicerat, därför har det inte behövts antas några åtgärder för deltagare i studien. Det etiska övervägandena som har gjorts går istället hand i hand med tillförligheten och äkthetskriterierna som följer i avsnitt 4.6. Forskarens ansvar i studien ligger i att materialet behandlas på rätt sätt, att innehåll inte tas ur sin kontext och att arbetet görs noggrant och systematiskt när analyser och slutsatser dras ur det empiriska materialet. I relation till det är det relevant att poängtera att även om det inte finns några tillfrågade deltagare med i studien, så består det empiriska materialet av författade artiklar av journalister och det är viktigt att dessa hanteras på ett rättmätigt sätt. Att materialet behandlas på rätt sätt och i enighet med tillförlitlighets- och äkthetskriterier säkerställs i den mån det är möjligt genom en transparens över de val som gjorts och den metod som använts, vilket är vad metodkapitlet och analysen ämnar att bidra till.

Även min, jag som utfört undersökningens, positionering är viktig att ta i beaktning. Det finns en risk att forskning om hur media representerar ett begrepp eller ett fenomen i sig reproducerar stereotyper eller maktrelationer som den ämnar att ställa sig kritisk emot. Därför har jag försökt förhålla mig kritisk till min egen förförståelse och återkomma till de utarbetade analysverktygen samt problematisera vissa begrepp för undvika att själv inta en kolonial position. Det är i relation till den postkoloniala teori som antas viktigt att informera om att jag skriver den här studien i en västerländsk kontext och med en västerländsk kunskapsskola i ryggen. Mitt ansvar består därför i att på ett tydligt och transparent sätt redogöra för hur jag nått mina resultat och utfört min analys.

4.6 Metodens tillförlitlighet och äkthet

Bland kvalitativa forskare har det förts en diskussion kring hur relevanta begrepp som validitet och reliabilitet är för undersökningar av denna art, då det är begrepp som utvecklats i den kvantitativa forskarvärlden (Bryman, 2011, s. 351-352). Det finns flera skilda exempel på hur dessa begrepp kan anpassas till kvalitativa studier, men i Bryman (2011, s. 353) föreslås också genom Lincoln & Guba (1985 och 1994) två alternativa begrepp för att kunna bedöma kvalitativa undersökningar, nämligen tillförlitlighet och äkthet.

4.6.1 Tillförlitlighet

Tillförlitlighet består av fyra delkriterier: trovärdighet, överförbarhet, pålitlighet och ”en möjlighet att styrka och konfirmera”. Dessa kan förstås som den kvalitativa forskningens motsvarighet till den kvantitativa interna och externa validitet, reliabilitet och objektivitet (Bryman, 2011, s. 354).

Trovärdigheten innebär att om det finns många olika beskrivningar av en social verklighet så är det trovärdigheten i beskrivningen som forskaren kommer fram till som avgör hur pass accepterad den kommer bli hos andra (Bryman, 2011, s. 354). Denna studie ämnar att nå en hög trovärdighet genom att förankra beskrivningar i vedertagen teori, via en arbetsdefinition av mjuk makt samt postkolonial teori och med en genomgående kritisk hållning till forskarens egen position i förhållande till materialet.

Ser vi till överförbarheten så ökar den i en kvalitativ studie om fylliga och täta beskrivningar kan presenteras från det material som undersökts och analyserats. En ”fyllig och tät” beskrivning ger läsaren av studien en databas som hjälper dem att bedöma hur pass överförbara resultaten är till en annan miljö (Bryman, 2011, s. 355). För att uppnå detta har analysdelen presenteras på så sätt att läsaren kan ta del av många citat och beskrivningar av framkomna teman, således ges läsaren själv chansen att bedöma i vilken utsträckning resultaten är generaliserbara.

Pålitlighet handlar i sammanhanget om att visa på hur undersökningen har utförts, och på vilket sätt det som ska undersökas faktiskt har undersökts. För att detta ska kunna uppnås krävs transparens, och en fullständig redogörelse för alla faser av forskningsprocessen (Bryman, 2011, s. 354-355). Detta sker i föreliggande studie genom beskrivning av metoden och studiens alla steg.

Möjlighet att styrka och konfirmera innebär att forskaren med insikten om att det inte går att nå någon fullständig objektivitet i samhällslig forskning i beaktande försöker säkerställa att denne har agerat i god tro. Vilket kan förklaras som att det ska vara uppenbart att forskaren inte medvetet låtit personliga värderingar eller teoretisk inriktning påverka utförandet eller undersökningens slutsatser (Bryman, 2011, s. 355). Genom att medvetandegöra forskarens position, och anta en kritisk hållning till material, begrepp och teori tillsammans med en teoretisk och metodologisk noggrannhet ökar förutsättningarna för att agera objektivt och således också stärka studiens tillförlitlighet.

4.6.2 Äkthet

Bryman (2011, s. 357) lyfter fram Guba och Lincolns fem kriterier för att bedöma en kvalitativs studies äkthet: rättvis bild, ontologisk autenticitet, pedagogisk autenticitet, katalytisk autenticitet och taktisk autenticitet. Rättvis bild handlar om undersökningen representerar en rättvis bild av det som finns i det empiriska materialet. Återigen är det viktigt med teoretisk och metodologisk noggrannhet för att säkerställa detta kriterium. Ontologisk och pedagogisk autenticitet kan i de studier där intervjupersoner är en del av arbetet handla om huruvida de personer som medverkat i undersökningen får en bättre förståelse för den sociala situationen som är föremål för studien, samt hur andra personer upplever saker och ting i samma miljö (Bryman, 2011, s. 357). Om detta ska översättas till ett textmaterial kan det tänkas beröra om artikelförfattarna vars texter är föremål för analysen. Det är dock inte troligt att de kommer ta del av denna undersökning och få någon vinning av den. Ser man det som att undersökning kan ge läsaren som tar del av undersökningen en ökad förståelse för den kontext som presenteras och hur begreppet sportswashing upplevs i omvärlden kan dock en ökad autenticitet anses finnas. Medan katalytisk autenticitet är svår att koppla till denna studien kan det sista begreppet, taktisk autenticitet, anses vara möjligt att applicera. Har undersökningen förbättrat möjligheterna till att vidta åtgärder om det krävs (Bryman, 2011, s. 357). Om studien har bidragit med kunskap om hur sportswashing talas om i media och på så sätt givit läsare ökad möjlighet att därigenom anta en kritisk hållning till begreppet, oavsett studiens resultat, kan detta kriteriet anses vara stärkt.

5 | Analys och resultat

I detta kapitel redogörs det för analysen och resultatet av det empiriska materialet. Sportswashing som begrepp och hur det beskrivs undersöks, samt hur det eventuellt kan förklaras med hjälp av postkolonial teori. Avsnittet är uppdelat i linje med de avgränsade och specificerade frågeställningarna: Vilka teman omgärdar sportswashing? Vilka röster hörs i relation till sportswashing? Går det att skönja postkoloniala värderingar i form av orientalism och eurocentrism i artiklarna? Analysen kommer att kläs in med hjälp av arbetsdefinitionen av mjuk makt och postkolonial teori.

5.1 Vilka teman omgärdar sportswashing?

I de 34 artiklar som lästs från de senaste fem åren behandlas i varje artikel ett eller flera länder. I 25 av artiklarna beskrivs Saudiarabien i relation till sportswashing. Elva av dem behandlar Förenade Arabemiraten, i vilka artiklarna behandlar dess ägande av fotbollsklubben Manchester City. Sex artiklar behandlar Qatar, i relation till deras intresse i idrott, och med värdskapet av VM 2022 i beaktande. Fem artiklar diskuterar Ryssland, varav tre av dessa artiklar är skrivna i relation till den ryska invasionen av Ukraina. En artikel behandlar Israel och deras intresse i cykelsporten. Kina nämns i fem artiklar, i bisatser, som en auktoritär regim som utnyttjat idrotten för att stärka landets image. Rwanda och USA nämns i en bisats, i en artikel.

I läsningen av materialet läggs inte så stort fokus på mega-events som OS och VM:s roll i sportswashing, även om det vid ett flertalet tillfällen nämns i bisatser i form av VM 2022 i Qatar, OS 2008 och 2022 i Peking, Kina och VM 2014 och OS 2018 i Ryssland. Istället är det ägandet av fotbollsklubbar som i övervägande del är ämne för diskussion.

Det har också framkommit i resultatet av analysen att tre huvudsakliga teman kan kopplas till begreppet sportswashing – sportswashing i relation till kultur, fans och idrottslig prestation, mänskliga rättigheter och mjuk makt.

5.1.1 Sportswashing i relation till kultur, fans och idrottslig prestation

Att det är just ägandet av fotbollsklubbar som står i fokus i det lästa materialet kan tänkas förklaras på flera sätt. Det mest självklara är att det är brittisk media som lästs. Englands största varumärke är Premier League, och Manchester City och Newcastle United är därför också två viktiga maktinstanser, som fotbollsklubbar men också som delar i ett globalt varumärke. Fotbollen är också en av Englands viktigaste kulturella institutioner. De hävdar

själva att fotbollen föddes och uppfanns i England – det kan därför tänkas finnas något som skaver i att det egna, stolta, blir något annat och säljs ut till utländska ägare och förlorar en del av den själ som byggts upp under en drygt 100-årig historia. Klubbarna är institutioner i städerna och fotbollen är en institution i landet. Med utländskt ägande kan det riskera att inkräkta på de värderingar och den kultur som byggts upp under lång tid, en av artikelförfattarna hävdar till exempel att Manchester Citys ledning vill ändra fotbollens själva parametrar:

”... City do actively want to change the very parameters of football. Soriano (VD för Manchester City) already led the charge in changing financial distribution within the Premier League, but it goes much further.” (Delaney, 2019).

”Take what an opposition staff member said to his players after one high-profile, high-scoring defeat last season – ”You weren’t up against a team today, lads, you were up against a state” – It is a view many are now resigned to in England.” (Delaney, 2019).

Det kan dock diskuteras huruvida fotbollen inte har varit ’engelsk’ på länge, då Premier League är ett globalt varumärke där England mer agerar arena än egentlig huvudroll. Något som också uppmärksammas i kommande citat. Det kan i det hänseendet tänkas handla om en eurocentrism som värdesätter att fotbollen kontrolleras av engelska, eller europeiska, ägare snarare än en oro för det engelska inflytandet i sig:

”These facts on ownership, partners and practices are presented simply as information. At the end of which two things leap out. First, the level of actual English interest in the world’s top club football is negligible. Not one of the four Premier League clubs involved is majority owned by a company or individual based the UK. There are no major UK sponsors. All England is really offering here is some staging, a little colour and heritage. The actual property is all located elsewhere.” (Ronay, 2019).

I det lästa materialet spelar också fansen en framträdande roll. Inte genom sin egen röst, men som symbol för det engelska och de mer mjuka värdena i fotbollen. Fansen står för det lokala i en global fotbollsvärld med världsomspännande intresse. Dessa supportrar som vill stötta de klubbar de växt upp med, som finns i deras städer, utsätts för att vara en del i staters maktextraherande aktiviteter, som en bricka i spelet:

“Abu Dhabi have an army of people in Manchester doing unpaid work for these regimes. That’s the power they have, in terms of people’s hearts and minds. That’s a sportswashing element – thousands going to bat for them. The reaction in Newcastle has been strong already. Imagine what it’s going to be like if they take over.

“It’s an instinctive response, and a tribal response, which is what they’re counting on in terms of building support.” (Delaney, 2020c).

Det lyfts också fram i artiklarna hur den sportsliga framgången är en viktig del i sportswashing, om klubbarna lyckas på planen, om supportrarna förblindas av framgången, om medierna tas upp av resultat och prestationer – då är sportswashing en ”spektakulär framgång”. I det fallet blir också supportrarna och medierna, som nämnt, en del i sportswashingen:

”This is the emotional power of sport, and the more insidious effect of sportswashing. There’s not much mental space to consider a state’s human rights abuses amid the euphoria of victory. They are, in many senses, washed away.” (Delaney, 2020c).

”...it means every City trophy success involves a grand foreign policy – from a state which has had some of the gravest questions asked regarding its human rights record – being unthinkingly applauded through.

This is the very essence of “sportswashing”, and reflects its spectacular success.” (Delaney, 2019).

”It’s that soft power, that normalisation of the UAE within ordinary conversations, where people don’t even think about the fact the fact they’re spreading branding for UAE.” (Delaney, 2020c).

”It could even be argued that talking about the success of these clubs without talking about the owners’ aims, as becomes quite natural, is a form of sportswashing.” (Delaney, 2020c).

Den sportswashing som sker med hjälp av den engelska fotbollen kan därför genom artiklarna dels förstås som ett angrepp på den brittiska populärkulturens flaggskepp, men det ses också som ett angrepp på den idrott som de själva uppfann, där de brittiska supportrarnas

supporterskap också blir en del i ett politiskt spel. Som exemplet ovan visar är fotbollens grund och sportsliga legitimitet framträdande i artiklarna och kan förstås vara lika viktig som den politiska frågan. Det syns också en skillnad i huruvida sportswashing skrivs om i samhällssidorna respektive sportsidorna, och det kan konstateras att sportswashing i övervägande majoritet skrivs om på sportsidorna. Det kan bidra till diskussionen och förståelsen av begreppet då sportjournalister nödvändigtvis inte har samma politiska eller samhällsliga inriktning i sina texter och sitt arbete. När sportswashing diskuteras i detta temat ligger fokus i första hand på idrottslig prestation och mjuk makt i relation till det lokala och fotbollens idrottsliga legitimitet.

5.1.2 Mänskliga rättigheter

Det andra framträdande temat i läsningen i relation till sportswashing var dess koppling till mänskliga rättigheter. Sportswashing diskuteras i relation till mänskliga rättigheter på ett antal olika sätt. Det första är när sportswashing i förklarande ordalag skrivs om som ett medel för att avleda uppmärksamhet från brott mot mänskliga rättigheter:

"This deal was always a blatant attempt by the government of Saudi Arabia to try to sportswash its abysmal human rights record by buying into the passion, prestige and pride of Tyneside football." (Ostlere, 2020).

Ofta refererar också artiklarna till mänskliga rättighetsorganisationer eller talespersoner för sådana organisationer, för kommentarer om sportswashing:

"Simply put, sportswashing is "egregious human rights abusers using sports to scrub their awful human rights abuses," says Minky Worden, director of global initiatives at Human Rights Watch." (Wigmore, 2018).

"Amnesty sees this (Sportswashing) as an attempt to use sport to clean up its image, describing the country's human rights record as "abysmal"." (Gardner, 2020).

I ett antal av artiklarna diskuteras det också att det finns en uppfattning om att stater som bryter mot mänskliga rättigheter genom ägandet och deltagandet i den europeiska idrotten blir

tvungna att 'utvecklas', eller att det blir ett led i utvecklingen mot mer liberala samhällen. Något som i sig kan förstås som ett eurocentriskt synsätt och ett kolonialt vokabulär som förutsätter att utveckling är nödvändigt, eller att landet i fråga är underutvecklat. I relation till användandet av ordet 'utvecklas' konstateras det dock återkommande i artiklarna att en sådan utveckling inte sker, varken i Saudiarabien eller Förenade Arabemiraten, där mänskliga rättigheter snarare försämrats under de senaste åren:

“Under the Saudi Crown Prince Mohammad bin Salman, there’s been a sweeping human rights crackdown – with numerous peaceful activists jailed, including Loujain al-Hathloul and other brave women’s rights defenders.” (Gardner, 2020).

”An argument often made is that such takeovers actually bring awareness of human rights abuses that wouldn’t otherwise exist. That is true, and it’s certainly the case that more City and Newcastle supporters are more attuned – and often invested – in the debate than they would be.

The problem, as both Dr Ulrichsen and Coogle argue, is that it doesn’t matter. For one, the minimal criticism from journalists, academics and human rights groups tends to be greatly outweighed by wider effect – not to mention the many fans “going to bat”, as Dr Ulrichsen puts it. Secondly, and more importantly, it is proven to have no effect within the actual countries.” (Delaney, 2020c).

“Under Mohammed bin Salman, the human rights situation in Saudi Arabia has become increasingly repressive with government critics, women’s rights campaigners, Shia activists and human rights defenders harassed and jailed, often after blatantly unfair trials.” (Spellman, 2022).

I artiklarna kan det också anses utgå ifrån en uppfattning om de mänskliga rättigheterna som universella. Vilket i sig kan ses som en eurocentrisk och mono-epistemistisk uppfattning då de förvisso är accepterade av stater över hela världen, men det innebär inte per se att de betyder samma sak och tolkas på samma sätt, för alla, i alla kulturer (Freeman, 2017, s. 121). I det empiriska materialet kan förståelsen av mänskliga rättigheter anses baseras på de uppfattningar som bärs i Väst. Även om brott mot mänskliga rättigheter inte kan rättfärdigas på detta sätt, kan det vara relevant att ta in den kulturella och historiska kontexten i reflektionen.

5.1.3 Mjuk makt

Det tredje framstående temat som sportswashing diskuteras i relation till är mjuk makt. Mjuk makt diskuteras i artiklarna som ett mål med, eller en konsekvens av, sportswashing genom försök till att extrahera det aktuella landets mjuka makt, i relation till diplomati eller i relation till *image branding* och *nation branding*. Exempelvis:

”The Gulf state has attempted to exercise soft geopolitical power by assuming an increasingly high profile in global sport” (Taylor, 2020).

I relation till mjuk makt skrivs det också om hur idrotten möjliggör för i Väst kritiserade stater att nå en arena där deras makt globalt kan öka:

”That’s the primary problem to be mindful of. The use of sport allows these states to break down initial barriers that their more criticised policies might otherwise bring. The stadiums represent a gateway.” (Delaney, 2020c).

Detta kan det vidare resoneras kring utifrån orientalism och eurocentrism som ett led i att upprätthålla och reproducera de existerande makthierarkierna. Citatet ovan kan tolkas som att det är positivt att det finns barriärer för dessa stater när de ska äntra den västerländska scenen. Vilket i sig ger intrycket av ett eurocentriskt perspektiv, men också att ”these states” som en tydlig annan.

I artiklarna finns exempel på när det menas att Saudiarabiens fokus på västerländsk idrott är ett försök att flytta fokus från brotten mot mänskliga rättigheter och hantera negativ uppmärksamhet med hjälp av diplomati, som stärks med hjälp av samma idrottsengagemang:

”The kingdom’s focus on western sports suggests an attempt to distract from its grim human rights record and deflect any negative attention with soft international diplomacy”(Twaij, 2019).

Om det är så att aktuella staters idrottsengagemang endast sker i syfte att öka sin mjuka makt och avleda eller distrahera västvärlden från de brott som begås mot mänskliga rättigheter bör det också diskuteras huruvida idrottsengagemang egentligen bidrar till att avleda uppmärksamhet, eller istället ökar uppmärksamheten. I artiklarna som lästs är endast en artikel

som inte är övervägande negativt inställd till att Saudiarabien ska ta över Newcastle, och ett antal artiklar diskuterar huruvida vi istället ska prata om ”sports-staining”:

"We know more about Qatar's immigrant rights than we ever did, more about the Saudi PIF. It is shining a light on it. This is not sportswashing, it is sports-staining." (Cunningham, 2021).

Mjuk makt förekommer i det lästa materialet både explicit, men också latent. Det mest framstående sättet att prata om mjuk makt i artiklarna är genom önskan att förbättra ett lands bild utåt, och med hjälp av det öka attraktionen för landet. I dessa artiklar förekommer även begreppen *nation branding* och *image branding*. Med arbetsdefinitionen för mjuk makt i beaktande kan mjuk makt anses även behandlas latent som ett svar på varför starterna som anklagas för sportswashing använder strategin, men det lyfts inte fram lika explicit som mänskliga rättighetsaspekten i sportswashing. Det kan dock anses vara en lika stor del, då det ena enligt den förståelsen möjliggör för det andra. Den mjuka makten kan dock till skillnad från mänskliga rättighetsaspekten vara något som även de anklagade staterna genom dokument uttrycker som en anledning till strategin kring idrottsengagemang. Mer om det i nästa avsnitt.

5.2 Vilka röster hörs i relation till sportswashing?

I det lästa materialet är det ett antal röster som är framträdande. En utgångspunkt kan vara att ta avstamp i vilka länder som är föremål för diskussion i relation till det begreppet sportswashing. I materialet som inhämtats från de två brittiska medierna används ’sportswashing’ i 28 av de 34 behandlade artiklarna i övervägande del i relation till länder på den arabiska halvön. I en av de övriga artiklarna lyfts det faktum att idrott används av stater över hela världen, med de flesta statsskick, med önskan om att stärka dess inflytande och sin attraktionskraft. I detta sammanhang nämns USA, vilket är det enda västerländska land som i artiklarna kopplas till sportswashing, genom affärsmannen Stan Kroenkes ägande av fotbollsklubben Arsenal FC.

"How can we object to Arsenal taking money from the oppressive regime of Rwanda and not object to Stan Kroenke donating \$1m to the oppressive regime of Donald Trump?" (Ronay, 2019).

I detta fallet är det dock inte USA som land eller en representant för regimen som ifrågasätts, utan en privat affärsman som donerade ekonomiska medel till Donald Trumps installationsfond. Det som framkommer i materialet är att begreppet sportswashing främst kopplas till sammanhanget av att stater, eller fonder med nära kopplingar till stater, som står som ägare för fotbollsklubbar – genom Förenade Arabemiraten och Manchester City, genom Qatar och Paris Saint-Germain och genom Saudiarabien och Newcastle United. Även oligarken Roman Abramovichs ägande av Chelsea kan nämnas, då kopplingar till Vladimir Putin och i förlängningen den ryska statens intressen kan anses vara en viktig del i Abramovichs roll som ägare av Chelsea. Något som ytterligare blivit tydligt under den ryska invasionen av Ukraina då ett antal artiklar är skrivna efter detta.

Att det främst är länder från den arabiska halvön som behandlas i relation till sportswashing behöver inte kopplas till postkoloniala värderingar i sig, även om det är intressant att resonera kring att det är länder utanför Väst som är föremål för sportswashinganklagelser. Det kan förklaras genom att de tre länderna är de enda stater som står som ägare för europeiska klubbtag. Det som dock kan problematiseras är att det genomgående ses ur ett engelskt eller europeiskt perspektiv, och där staterna som engagerar sig genom idrotten och ägandet inte kommer till tals. De mest framträdande rösterna i artiklarna är representanter från människorättsorganisationer, journalisternas egna röster samt representanter för idrottsevenemang och organisationer. I relation till att stater är de aktörer som behandlas till övervägande del tar deras del i idrottsengagemanget en förhållandevis liten plats, ofta enbart i relation till brott mot mänskliga rättigheter eller geopolitiska angelägenheter. För att återkoppla till tidigare avsnitt kan de anklagades röster anses höras enbart genom förmedling av statliga dokument. Det är inte representanter från dessa stater som i texterna förklarar varför de agerar som de gör, utan det kan förstås vara en konstruktion utifrån eller en tolkning av de statliga dokumenten:

”The objectives of the fund were to privatize football clubs to increase participation, promote new sports events, and add 40,000 jobs to the economic marketplace as part of Vision 2030, a development proposal that laid out a modern, technocratic future for Saudi Arabia in which the country would be free of its heavy dependence on oil.” (Zidan, 2019).

”In Qatar, the game is the single most important instrument in the state’s programme of economic and urban development and the most powerful plank in its foreign policy of visibility.” (Goldblatt, 2022).

Avsaknaden av röster från den anklagade sidan är genomgående i det lästa materialet. Inte heller befolkningen från de länder som anklagas för brott mot mänskliga rättigheter syns i materialet. En person nämns, Loujan al-Hathloul, en kvinnorrättsaktivist som filmade sig själv när hon körde från Förenade Arabemiraten till den Saudiarabiska gränsen och där greps (Kershaw, 2021). Inga andra synpunkter eller tankar från de befolkningar vars regeringar spenderar stora summor på idrottsengagemang tar plats. Det tyder som tidigare nämnt på en eurocentrism där de förtryckta befolkningarna inte framstår som ett huvudsakligt fokus för de negativa implikationerna av sportswashing, utan snarare är fotbollen, idrottens legitimitet och de lokala supportrarnas klubbar de som hotas i och med att de sammankopplas med regimer som begår brott mot de mänskliga rättigheterna.

5.3 Orientalism och eurocentrism i text

I läsningen av materialet har det inte framkommit ett särskilt frekvent bruk av explicita postkoloniala värderingar. Det har dock, som visats i tidigare avsnitt, kunnat skönjas underliggande orientalistiska och eurocentriska perspektiv. Några exempel på när orientalism och eurocentrism tar plats i texten finns dock, ett antal exempel kommer visas på det nedan.

5.3.1 Orientalism

Inledningsvis kan det, i linje med analysen i tidigare avsnitt, anses förekomma en genomgående ton i artiklarna där ett "vi"-perspektiv antas som representerar Storbritannien och till viss del den europeiska idrotten, och ägandet av den produkten och kulturen. Mot detta ställs "en annan" som vill ta sig in på samma marknad och ta del av de fördelar som kommer med idrottsengagemang, och den idrott som Europa och Väst under en längre tid mer eller mindre haft för sig själva. Länderna som står anklagade för sportswashing är som nämnt länder från den arabiska halvön, och återkommande målas det också en bild av länderna som förbrytare av mänskliga rättigheter, det uttrycks också på ett stereotypiskt vis vilken religion som är ledande i länderna och vilka rikedomar som finns inom länderna på ett sätt som sätter dessa länder i motsats till Storbritannien och andra europeiska kontexter. Detta kan till exempel ses genom att Qatar uttrycks som "tiny" men "fabulously wealthy state" (Cunningham, 2021), och Saudiarabien återkommande framhålls som "mycket rikt", "religiöst" och "konservativt" (Chulov, 2021).

I texterna nämns också de eventuella kulturkrockar som kan uppstå när Saudiarabien ska äga en engelsk klubb, och att den tradition som omger fotbollen som är hård och rå, och innehåller större mängder alkohol, skulle vara motsägelsefull eller svårhanterligt för ett ”konservativt” och ”rigid” land som Saudiarabien. Saudiarabien målas här tydligt upp som något ”annat” och som något som inte passar ihop med den kultur som är etablerad kring den engelska fotbollen:

”The seeming embrace of the hard-charging, big-drinking culture behind Newcastle United seem incongruous to a conservative and rigid country. And, in many ways it would have been, before Prince Mohammed entrenched his new guard and changed the nature of the country itself.

Cafes in Riyadh and Jeddah regularly teem with men and women watching football. The new accommodation is that personal freedoms – watching what you choose and choosing your company – is no longer forbidden

Under the heir to the throne’s regime, embracing aspects of western culture that may have been frowned upon five years ago is no longer taboo. Anything seen to threaten the seat of power is treated very differently.” (Chulov, 2021).

Artikelförfattaren menar dock att det skulle kunna ha förändrats genom att prinsen ändrat sin hållning och förändrat landets natur. Något som bland annat möjliggjort för att män och kvinnor ska kunna välja vad de vill se, som fotboll, och med vem de vill göra det. Detta är givetvis något som är positivt. Att objektiva (om det finns sådana) förbättringar framställs ske tack vare, eller för att efterlikna, västerländsk kultur kan dock anses vara del i ett orientalistiskt och eurocentriskt tal där en kultur ses som underlägsen en annan, och där strävan efter att nå Västs levnadssätt ses som något önskvärt. Alternativt att en utveckling alltid ses som en del i att efterlikna eller härma västerländsk kultur, snarare än en utveckling som sker inom landets gränser oberoende av världen runt omkring. Att en omfamning av västerländsk kultur uttrycks kan anses bidra till en bild av de västerländska värderingarna som överlägsna och därmed konstituerar ”de andra” och reproducera koloniala maktstrukturer (Said, 1993):

The point, as Coogle argues, is to create an image that “these are good people to do business with”.

“It’s about trying to inculcate a certain image within the western public,” Coogle argues.

“The whole game is to try and make foreign investment seem safer.

“They use other industries beside sports, but they ultimately need things from rich, relatively democratic, mostly western countries. They need arms. They need protection or support in international fora, or they need sources of legitimacy.”(Adam Coogle (HRW) intervjuad i, Delaney, 2020c).

I ett antal av artiklarna utmålas också Saudiarabien som en farlig plats, även för idrottare. Det mest tydliga exemplet på detta är i relation till en golftävling som skulle spelas i landet, där golfproffset Patrick Reed i en intervju fått frågan om han fruktat för sin säkerhet i samband med att befinna sig i Saudiarabien. Artikelförfattaren raljerar kring svaret som Reed ger om att Europatouren garanterar spelarnas säkerhet, och nämner istället i flera militära specialförband. Europatouren har ingen erfarenhet av dödliga uppdrag, men gör ekonomiska samarbeten med ”fiender” skriver författaren. Att måla en bild av Saudiarabien som en farlig plats att vistas på och som en ”fiende” kan förstås som tydliga exempel på konstituerandet av ”den andre”.

”Still, let’s play out with arguably my favourite take on it all, which emanated from the American Patrick Reed. Asked if he had any safety concerns about visiting Saudi Arabia, last year’s Masters champion dismissed the idea. “No,” breezed Reed, “because the European Tour has us covered.” On the one hand, yes. It feels vanishingly unlikely that anything unpleasant would happen to golfers paid to burnish Saudi Arabia’s dismal image. On the other, if the chips do go down, and you want a really crack unit to have your back covered, who you gonna call? The SAS, Delta Force, Seal Team Six, or ... hang on, what was it again? ... ah yes. The European Tour. Veteran of zero deadly missions, but several increasingly daring sorties into enemy coffers.” (Hyde, 2019).

Orientalismen kan anses framkomma i texten på två sätt. Å ena sidan det manifesta, där främst Saudiarabien, Förenade Arabemiraten och Qatar genomgående målas upp som något som är vitt skilt Europa, där det trycks på rikedomar, religion, icke-modernism och där deras ägande av fotbollsklubbar inte kan anses legitimt utifrån de brittiska uppfattningarna. Å andra sidan det latent, som förekommer genom den ton som finns i artiklarna som motsätter sig starkt inflytande i fotbollen från ’gulfstaterna’, och som ifrågasätter legitimiteten i ett sådant ägande,

samtidigt som icke-inhemskt ägande redan är vanligt förekommande i Storbritannien, men inte uppmärksammas i relation till sportswashing.

5.3.2 Eurocentrism

På liknande tema som det förra avsnittet avslutades med framkommer det i en del av texterna en bild av idrotten som något som är Europas, och där krafter utifrån på något sätt inkräktar. Att ett intresse för idrotten kommer från Saudiarabien, Förenade Arabemiraten eller Qatar ses genast med skeptiska och dömande ögon:

”Given that Saudi Arabia has historically opposed Western-influenced sports and entertainment events, these recent developments seemed to represent a significant change in the ultra-conservative Islamic nation’s policies and a pivot away from the kingdom’s longstanding societal limitations.” (Zidan, 2019).

Att Saudiarabien inte tidigare varit intresserat av idrott som influerats av Väst, men idag är det, menar artikelförfattaren visar på en betydande förändring i den ”ultrakonservativa” och ”islamiska” nationens policies och är ett steg från de sociala begränsningar som rått i kungadömet. Dels kan ett orientalistiskt tal skönjas här då Saudiarabien tydligt utmålas som inte bara konservativt, utan ”ultrakonservativt” och ”islamskt”. Något som bidrar till att skapa en bild av en ”tydlig annan”. Förstärkningen ”ultra” bidrar också till att skapa en bild av Saudiarabien som sämre än västerländska motparter. Det kan också i det utklippta citatet ses en tydlig eurocentrism. Artikelförfattaren förutsätter att det saudiska intresset för idrott med västerländska influenser visar på en (och den) förändring som skett i Saudiarabien. Det kan anses vara en förminskning och förenkling som tyder på att ett Saudiarabien som det icke-västerländska samhälle det är enbart bedöms utifrån ett västerländskt perspektiv.

I citat nedan beskrivs sociala förändringar som skett i Saudiarabien som ”välkomna” för det ”konservativa kungadömet”. Detta förutsätter att samtliga kontexter föredrar de liberala värderingar som härskar i västvärlden. Något som kan förklaras genom eurocentrism och den mono-epistemism som bedömer och ser andra kulturer och samhällen ur enbart ett västerländskt perspektiv mot vilken all kunskap jämförs:

”While Saudi Arabia’s pivot towards a more liberal society is a welcome change for the conservative kingdom, it also raises important questions about the government’s relatively

sudden interest in sports and whether it could be construed as a soft power tactic to help distract from the kingdom's ongoing human rights abuses and the Saudi-led coalition against Yemen – a war that killed thousands of Yemeni civilians and has left 14m people at risk of starvation”. (Zidan, 2019).

I de lästa artiklarna kan det också anses att vi tillfällen ha använts ett kolonialt vokabulär. Detta kan främst ses i relation till mjuk makt och den politiska aspekten av sportswashing, som i sin tur kan hävdas komma med en eurocentrisk lins. Ett exempel på detta är att det lyfts fram en önskan hos de 'gulfstater' som diskuteras att ”modernisera” bilden av staterna. Modernisering är ett ord som är vanligt förekommande i den västerländska förståelsen av utveckling (Ahmed, 2021). Ett exempel på det från texten är följande:

”The Saudis are said to be keen on a bit of modernising of their image and football is felt to be one way of doing that.” (Taylor, 2020).

Eurocentrism förekommer liksom orientalismen i texterna både latent och manifest. En övergripande ton uppträder i artiklarna som gör gällande att fotbollen och idrotten (genom Formel 1, golf, boxning) är europeisk, och att 'gulfstaternas' inflytande och roll illegitimeras. Det kan också mer manifest anses förekomma viss eurocentrism och mono-epistemism genom att 'gulfstaternas' eventuella beroende av Väst lyfts fram och där ett västerländskt synsätt på hur samhället ska se ut är återkommande och ställs i motsats till samhällena som är föremål för sportswashinganklagelser. Tydligt i texten är också att röster från Väst får stort utrymme i artiklarna, medan röster från öst nästan helt och hållet negligeras, vilket diskuterats under tidigare avsnitt. Det är i sig ett tydligt exempel på eurocentrism.

6 | Diskussion och slutsatser

Syftet med denna studie har varit att undersöka hur begreppet sportswashing omnämns och beskrivs medialt samt hur det kan förstås med utgångspunkt i postkolonial teori, genom orientalism och eurocentrism. För att vägleda min studie ställde jag ett antal specificerade frågeställningar kring vilka teman och aktörer som tog plats i The Guardian och The Independents publicerade artiklar på ämnet, vilka röster som kom till tals, och hur eventuell orientalism och eurocentrism kunde ses i artiklarna.

Resultatet av min analys visar att sportswashing främst beskrivs genom tre teman, ett som relaterar till fotbollen som en engelsk kulturyttring, fansens roll i densamma och idrottslig prestation, medan de två andra temana som framkom var mänskliga rättigheter och mjuk makt. Det första temat visar på att fotbollen, som är den mest framträdande idrotten i läsningsområdet, men även andra idrotter, är en viktig del i kontexten där sportswashing diskuteras. Det kan anses vara självklart på många sätt, och kan anses förklaras genom att det empiriska materialet främst består av artiklar från sportsidorna i The Guardian och The Independent, men det är ändå påtagligt. Idrottens legitimitet och kulturella historia som hotad är det fokus som artiklarna ofta tar, och det rättfärdigas sedan genom att påvisa hur Förenade Arabemiraten, Qatar och Saudiarabien bryter mot mänskliga rättigheter.

I det andra temat, mänskliga rättigheter, ligger fokus inte på att i någon större utsträckning diskutera brotten eller de som utsätts för brotten. Istället används det som en förklaringsmodell till varför dessa ägare inte på ett legitimt sätt kan agera som ägare för till exempel Manchester City eller Newcastle United. Det kan återkopplas till den tidigare forskningen om definitionen av sportswashing. Chadwick (2018) menade en av de två mest vedertagna förståelserna av sportswashing är idrottsengagemanget som ett verktyg för att avleda uppmärksamhet från staters negativa agerande politiskt och gentemot sin befolkning. Detta ligger i linje med vad som framkommit av denna studie, då det är så sportswashing porträtteras och beskrivs i första hand i det empiriska materialet.

Den andra definitionen Chadwick (2018) lyfte fram var den som innebar ett lands förbättrande av sitt rykte, oberoende av landets politiska position. Det är en förståelse som ligger mycket nära mjuk makt, vilket är det tredje temat som framkom. Mjuk makt kan i artiklarna förstås som både ett mål och en konsekvens av sportswashing och följer med latent i materialet i de fall där det inte uttrycks explicit. I relation till mjuk makt och idrott som kulturell yttring redogjordes det i den tidigare forskningen för Nyes (2004, s. 11-13) tankar om kultur som mjukmaktextraherande källa, och vilka värderingar den producerar. Detta kan ses från två håll med hjälp av analysen och resultatet. Fotbollen är i England en viktig kulturyttring som representerar något 'eget' och 'engelskt', medan krafter utifrån inte porträtteras med samma koppling till idrotten. Om man använder Saids termer kring Orientalism: fotbollen är en viktig del i det engelska självdefinierandet. På så sätt kan England också vidare förstås extrahera mjuk makt genom fotbollen. Men också, Saudiarabien och Förenade Arabemiraten vill använda samma kulturyttring i syfte att öka sin attraktionskraft, med hjälp av de värderingar som redan associeras med den engelska fotbollen. Så länge följer resultatet den teoretiska förståelsen av mjuk maktextraktion. Om man dock också tar in Brannagan & Guilianottis (2015, s. 714) och

Dorseys (2015, s. 435-436) forskning om att idrottsengagemang kan leda till att den mediala bevakning synliggör missförhållanden och bidrar med ökad negativ publicitet så kan det ifrågasättas om de värderingar som de nämnda länderna förknippas med övertrumfar den negativa bevakning som analysen visar finns. Till exempel är det bara en artikel i vilken Saudiarabien nämns som inte riktar negativ kritik mot landet vilket följer den tidigare forskningens uppfattningar om att uppmärksamheten som kommer med idrottsengagemangen inte nödvändigtvis är odelat positivt, utan snarare tvärtom.

I den tidigare forskningen diskuterades också Halls (1977, s. 340-341) tankar om medias viktigaste funktion som en konstruktör av social kunskap och sociala bilder genom vilka allmänheten uppfattar världar och verkligheter hos "andra" och på så sätt rekonstruerar 'deras' och 'våra' liv till något helhetligt och begripligt. Detta kan anses följa den analys av orientalism och eurocentrism som gjorts, där ett "vi och dem"-perspektiv kan anses vara genomgående och en typ av kunskap föredras och framhålls. Thomas (2011, s. 295) menade att media har ett ansvar i att rapportera nyheter med syftet att skapa ett band mellan västvärlden och "den andre". Medan den tanken i sig kan anses skapa en skillnad mellan de två parterna, kan det i de lästa artiklarna visserligen anses skapas ett band, men det är inte särskilt positivt. Inte heller i förhållande till de diskuterade staternas befolkningar, som diskuteras tidigare. Istället följer materialet orientalismen i det att generaliseringar bidrar till att göra orienten mer orientalisk och västlänningen mer västerländsk.

Orientalism sågs i den tidigare forskningen som att ha varit närvarande vid brittisk rapportering av VM i Qatar 2022 genom Griffin (2017, s. 171-173) som menade att Qatar hade beskrivits i koloniala ordalag. Medan viss orientalism har kunnat skönjas explicit, har det inte varit lika framträdande som i den tidigare forskningen. Detta kan tänkas förklaras genom att istället för att idrottsengagemanget är på plats i den stat som anklagas för sportswashing, pågår idrottsengagemang som främst behandlas i det här empiriska materialet i ett annat land och på en annan arenan, mest framträdande genom Saudiarabien i England. Detta kan tänkas betyda att bilderna som målas av landet inte gör det i kontexten av den saudiska kulturen, eller naturen, utan gör det i kontexten av den engelska kulturen istället. I linje med Saids teoretisering av orientalismen kan dock studien anses följa den uppfattning som menar att Väst besitter makten att äga presentationen av platser, makten att namnge och konstruktionen av kunskap.

Sammantaget kan därför orientalism och eurocentrism anses vara närvarande i diskussionen om sportswashing medialt, men framförallt latent snarare än manifest. Det är dock inte det som tar överhanden i bevakningen av sportswashing, utan den riktar sig istället främst mot idrotten och den inhemska kontexten i vilka de anklagade för sportswashing agerar.

6.1 Vidare forskning

Då det i dagsläget finns mycket lite forskning på begreppet sportswashing och sportswashing som företeelse finns det också många forskningsfrågor som kan ställas kring ämnet. I relation till den här studien väcks till exempel frågor kring vilka det egentligen är som motsätter sig sportswashingen. Medan fans, media och människorätsorganisationer gör sin röst hörd, visar det sig att Englands regering förespråkade att Saudiarabiens investeringsfond skulle få köpa Newcastle, och Premier League (den engelska fotbollsligan) släppte igenom ägarskapet då ägargruppen bedömdes som ”fit and proper”. I en diskussion om hur sportswashing är farligt för idrottens legitimitet är det därför också relevant att undersöka vilka som understödjer agerandet (Conn, 2021).

Idrotten som ett mjukmaktsextraherande medel verkar bli allt mer populärt. I Qatar och Saudiarabien är det en viktig del i dess uttalade framtidsvision. Det vore med det i beaktande intressant att forska kring hur länder även i västvärlden använder idrott för att uppnå mjukmaktsambitioner. Enligt tidigare forskning var Tyskland med VM 2006 ett mycket lyckosamt sådant exempel, men sedan dess har få mega-events hållits på europeisk mark (Grix & Lee, 2013). Hur arbetar västerländska stater med att involvera sig i idrottens maktextraherande miljöer, i en tid då idrotten blir mer global och fler intressenter gör sig gällande.

Något som ytterligare blir intressant att följa framöver är Ryssland och sportswashing. Medan länder från den arabiska halvön är de mest omtalade i relation till sportswashing, nämns även till exempel Ryssland, om än inte i samma utsträckning. Sedan den ryska invasionen av Ukraina i slutet av februari 2022 har dock ett ökat antal artiklar skrivits om den ryska sportswashingen. Ryssland har länge haft ett starkt idrottsengagemang genom oligarker som äger fotbollslag och andra idrottsklubbar, genom Gazprom och bolagets koppling till staten och dess sponsoravtal till en rad stora idrottsklubbar, genom en statligt initierad dopingkampanj, genom arrangerandet av VM i fotboll och vinter-OS. När Ryssland nu blir en tydlig ’annan’ för västvärlden, och tydligt tar avstånd från densamma, kommer deras idrottsengagemang ses med mer kritiska ögon än vad som varit fallet tidigare? Även om viss kritik har förekommit tidigare är det något som är intressant för den ökade förståelsen kring vad som krävs för att begreppet sportswashing ska anläggas på en stat eller ett engagemang.

Även om fler förslag till vidare forskning hade kunnat ges, kan det slutligen också vara intressant att se till hur idrott används i syfte att marknadsföra sig som ”gröna”, eller tvätta bort

stämplar som miljöförstörare. Kina marknadsförde vinter-OS 2022 i Peking som ett klimatneutralt mästerskap, även om mycket tyder på att så inte var fallet, samtidigt som man är det land i världen med högst koldioxidutsläpp (Rathi & White, 2022). Länder, men också företag och industriers användning av idrott för att gröntvätta sina varumärken skulle vara ett intressant ämne för framtida forskning. Att det pågår råder det få tvivel om. I en artikel från The Guardian listas 250 sponsoravtal mellan idrottsklubbar och företag i industrier med höga koldioxidutsläppet, i vad som kan anses vara lika delar sportswashing som greenwashing (Taylor, 2021). I dagens mediabevakning av sportswashing verkar begreppet med den föreliggande studien i åtanke främst kopplas samman med mänskliga rättigheter, men att begreppet kan breddas i framtiden är inte osannolikt.

6.2 Avslutande reflektion

Den internationella idrottens spridning, genom OS och fotbolls-VM, genom Formel 1, golf, boxning och friidrott, genom ägandet av fotbollens europeiska storklubbar som Manchester City FC, Paris Saint-Germain och Newcastle United FC, till länder utanför Väst kan ses som resultatet av en vilja hos idrottens styrande organ att bredda sporten och inkludera flera. Det kan också i delar ses som ett lämpligt sätt för somliga länder att förbättra sin bild, öka sin attraktionskraft och stärka sitt varumärke genom att tvätta bort fläckar som kommit av brott mot mänskliga rättigheter eller icke-demokratiska styren. Ser man till det andra alternativet som den legitima förklaringen till idrotten nydanande globala spridning, förutsätter man då också att idrottsengagemang på en global nivå endast är rättfärdigt och ska tillfalla länder med rena samveten och fläckfria register? Det skulle i så fall också förutsätta att ett sådant land existerar. Idrottens roll på den politiska scenen kommer inte minska, och sportswashing kommer som begrepp troligtvis dyka upp i fler medier och i fler nyhetsreportage, det tåls att fortsatt fundera på vad det egentligen betyder, vad det bör betyda – och för vem.

Referenser

Ahmed, Y. (2021). Political discourse analysis: a decolonial approach. *Critical Discourse Studies*, 18(1), 139-155.

Amnesty International. (2020a). *Qatar 2020*. Hämtad 2022-04-21 från <https://www.amnesty.org/en/location/middle-east-and-north-africa/qatar/report-qatar/>

Amnesty International. (2020b). *United Kingdom 2020*. Hämtad 2022-04-21 från <https://www.amnesty.org/en/location/europe-and-central-asia/united-kingdom/report-united-kingdom/>

Antwi-Boateng, O. (2013). The Rise of Qatar as a soft power and the challenges. *European Scientific Journal*, 9(31), 350-368.

Beacom, A. (2000). Sports In International Relations: A Case For Cross-Diciplinary Investigation. *The Sports Historian*, 2(20), 1-23.

Bergström, G. & Boréus, K. (red.). (2018). *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. (4 uppl.). Lund: Studentlitteratur.

Blackmer, C. E. (2019). Pinkwashing. *Israel Studies*, 42(2), 171-181.

Blaut, J. M. (1993). *The colonizer's model of the world: geographical diffusionism and eurocentric history*, New York: Guilford Press.

Brannagan, P. M. & Giulianotti. (2015). Soft power and soft disempowerment: Qatar, global sport and football's 2022 World Cup finals. *Leisure Studies*, 34(6), 703-719.

Brannagan, P. M. & Giulianotti, R. (2018). The soft power-soft disempowerment nexus: the case of Qatar. *International Affairs*, 94(5), 1139-1157.

Brannagan, P. M., Grix, J. & Houlihan, B. (2015). Interrogating States' Soft Power Strategies: A Case Study of Sports Mega-Events in Brazil and the UK. *Global Society*, 29(3), 463-479.

Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (2 uppl.). Stockholm: Liber.

Campbell, P. J., MacKinnon, A. & Stevens, C. R. (2010). *An Introduction to Global Studies*. Chichester: Blackwell Publishing.

Chadwick, S. (2018, 24 augusti). Sport-washing, soft power and scrubbing the stains. *Asia & The Pacific Policy Society*. Hämtad 2021-10-29 från <https://www.policyforum.net/sport-washing-soft-power-and-scrubbing-the-stains/>

Conn, D. (2022, 24 maj). Revealed: government did encourage Premier League to approve Newcastle takeover. *The Guardian*. Hämtad 2022-05-25 från https://www.theguardian.com/football/2022/may/24/government-did-encourage-premier-league-to-approve-saudi-newcastle-takeover?CMP=Share_iOSApp_Other

Dorsey, J. M. (2015). How Qatar is Its Own Worst Enemy. *Journal of the History of Sport*, 32(3), 422-439.

Elsborg, S. (2018, 4 april). Sport as a driving factor in Qatar's National Development Strategy 2018-2022. *Play the Game*. Hämtad 2022-04-27 från https://www.playthegame.org/news/comments/2018/073_sport-as-a-driving-factor-in-qatars-national-development-strategy-2018-2022/

Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., Towns, A. E., & Wängnerud, L. (2017). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Wolters Kluwer.

Factiva. (2022). *Free text search: Sportswashing*. Hämtad 2022-05-21 från <https://global-factiva-com.ezproxy.ub.gu.se/sb/default.aspx?lnep=hp>

Freedom House. (2020). *Freedom In The World 2020 – Qatar*. Hämtad 2022-04-27 från <https://freedomhouse.org/country/qatar/freedom-world/2020>

Google Trends. (2022). *Ämne: Sportswashing*. Hämtad 2022-05-21 från <https://trends.google.com/trends/explore?date=today%205-y&q=sportswashing>

Griffin, T. (2017). Football in the Hands of the Other: Qatar's World Cup in the British Broadsheet Press. *The Arab World Geographer*, 20(2-3), 170-182.

Grix, J., Lee, D. (2013). Soft Power, Sports Mega-Events and Emerging States: The Lure of the Politics of Attraction. *Global Society*, 27(4), 521-536.

Grix, J., Houlihan, B. (2014). Sports Mega-Events as Part of a Nation's Soft Power Strategy: The Cases of Germany (2006) and the UK (2012). *The British Journal of Politics and International Relations*, 16(4), 572-596.

Hall, S. (1977). Culture, the Media and the "Ideological Effect". I J. Curran, M. Gurevitch & J. Wollacott (Red.). *Mass Communication and Society* (s. 315-348). London: Edward Arnold.

Hammarén, N., & Johansson, T. (2009). *Identitet*. Stockholm: Liber.

Human Rights Watch. (2021). *Qatar*. Hämtad 2022-04-27 från <https://www.hrw.org/middle-east/n-africa/qatar>

Jimenez-Martinez, J. & Skey, M. (2018). How repressive states and governments use 'sportswashing' to remove stains on their reputation. *The Conversation*. Hämtad 2022-05-20 från <https://theconversation.com/how-repressive-states-and-governments-use-sportswashing-to-remove-stains-on-their-reputation-100395>

Johannessen, A. & Tufte, P. A. (2003). *Introduktion till Samhällsvetenskaplig metod*. (1 uppl). Malmö: Liber.

Lee, C. & Marin, B. (2020). Exploring new trends of sport business: Japanese companies' investment in ownership of foreign football clubs, *Sport in Society*, 23(12), 2031-2054.

Majid, A. & Tobitt, C. (2022, 27 april). National press ABCs: David Dillon's Mail on Sunday had circulation of almost 750,000 in March. *PressGazette*. Hämtad 2022-05-21 från <https://pressgazette.co.uk/most-popular-newspapers-uk-abc-monthly-circulation-figures/>

Mannin, A. & Ozornina, N. (2020). Framing the image of Russia in the British media during the World Cup 2018. *Russian Journal of Communication*, 12(2), s. 121-136.

McEwan, C. (2009). *Postcolonialism and development*. (1 uppl.). Hoboken: Taylor & Francis.

McEwan, C. (2014). Postcolonialism. I V. Desai, & R. B. Potter (Red.). *The Companion to Development Studies* (3. Uppl.) (s. 131-136) London: Arnold.

Mortimer, T. (2021, 15 juni). The £2bn plaything: has Orban's bizarre obsession improved Hungarian football? *The Guardian*. Hämtad 2022-05-27 från <https://www.theguardian.com/football/2021/jun/15/2bn-plaything-viktor-orban-obsession-hungary-football-euro-2020>

Murray, S. (2012). The Two Halves of Sports-Diplomacy. *Diplomacy & statecraft*, 23(3), 576-592.

Nye, J. S. (2004). *Soft Power: The means to success in world politics*. New York: Public Affairs.

O'Connor, R. (2020, 4 november). Rise of 'Erdogan FC' Istanbul Basaksehir from obscurity to Turkish Champions. *The Times*. Hämtad 2022-05-21 från <https://www.thetimes.co.uk/article/istanbul-basaksehir-manager-looks-to-welcome-manchester-united-to-hell-again-kx8m7xmdf>

PressGazette. (2022). Top 50 newsbrands in the UK: US newsbrands see strong month-on-month growth in March. *PressGazette*. Hämtad 2022-05-21 från <https://pressgazette.co.uk/most-popular-websites-news-uk-monthly/>

Qatar Government Communication Office. (u.å.). *Sport in Qatar*. Hämtad 2022-04-21 från <https://www.gco.gov.qa/en/focus/sport/>

- QSI. (u.å.). *Qatar Sports Investments*. Hämtad 2022-04-21 från <http://www.qsi.com.qa/>
- Rajan, A. (2017, 29 juli). Is the Independent still independent? *BBC News*. Hämtad 2022-05-21 från <https://www.bbc.com/news/entertainment-arts-40762906>
- Rathi, A. & White, N. (2022, 16 feb). China Says the Winter Olympics Are Carbon Neutral. They Aren't. *Bloomberg*. Hämtad 2022-05-25 från <https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-02-16/beijing-olympics-carbon-neutral-claim-is-based-on-junk-offsets>
- Said, W. E. (1993). *Orientalism*. Stockholm: Ordfrontsförlag.
- Sky News. (2018). *UK could have up to 136,000 modern slaves, rights foundation claims*. Hämtad 2022-04-21 från <https://news.sky.com/story/uk-could-have-up-to-136000-modern-slaves-rights-foundation-claims-11442091>
- Smith, M. (2017, 7 mars). How left or right-wing are the UK's newspapers? *The Times*. Hämtad 2022-05-21 från <https://www.thetimes.co.uk/article/how-left-or-right-wing-are-britain-s-newspapers-8vmlr27tm?region=global>
- Taylor, M. (2021, 22 mars). Major climate polluters accused of greenwashing with sports sponsorship. *The Guardian*. Hämtad 2022-05-25 från <https://www.theguardian.com/environment/2021/mar/22/major-climate-polluters-accused-of-greenwashing-with-sports-sponsorship>
- Thomas, R. J. (2011). Media Morality and Compassion for "Faraway Others". *Journalism Practice*, 5(3), 287-302.
- Waterson, J. (2018, 31 oktober). Guardian named UK's most trusted newspaper. *The Guardian*. Hämtad 2022-05-21 från <https://www.theguardian.com/media/2018/oct/31/guardian-rated-most-trusted-newspaper-brand-in-uk-study>

Xypolia, I. (2016). Eurocentrism and Orientalism. I Ray, S., Schwarz, H., Villacañas Berlanga, J.L., Moreiras, A. & Shemak, A.A. (red.). *The encyclopedia of postcolonial studies*. Chichester (s. 1). West Sussex, UK: Wiley Blackwell.

YouGov. (2022). *The Most Popular Newspapers (Q1 2022)*. Hämtad 2022-05-21 från <https://yougov.co.uk/ratings/media/popularity/newspaper/all>

Bilaga 1 – Empiriskt material/källförteckning: The Independent

Referenskod	Artikelförfattare	Titel	Källa	Publicerad
Watson, 2018	Jack Watson	Amnesty International accuses Manchester City owners of 'sportswashing' their country's image	The Independent	2018, 10 nov
Wigmore, 2018	Tim Wigmore	Sportswashing: The lessons from history for fans of Manchester City	The Independent	2018, 30 nov
Delaney, 2019	Miguel Delaney	What are Man City? Premier League champions, the greatest team ever and a 'sportswashing instrument' of a foreign state	The Independent	2019, 9 aug
Taylor, 2019	Declan Taylor	Hearn rejects 'sportswashing'	The Independent	2019, 4 dec
Latham-Coyle, 2019	Harry Latham-Coyle	Anthony Joshua vs Andy Ruiz 2: Prince Abdulaziz of Saudi Arabia defends hosting fight after 'sportswashing' claims	The Independent	2019, 6 dec
Twaij, 2019	Ahmed Twaij	Boxing fans, it's your job to stop Saudi Arabia sportswashing the 'Clash on the Dunes'	The Independent	2019, 7 dec
Gardner, 2020	Jamie Gardner	Saudi takeover of Newcastle would be 'sportswashing, plain and simple', according to Amnesty International	The Independent	2020, 27 jan
Delaney, 2020a	Miguel Delaney	Saudi Arabia's takeover of Newcastle is nakedly political – it's about sportswashing, not football	The Independent	2020, 21 april
Delaney, 2020b	Miguel Delaney	Saudi Arabia's takeover of Newcastle is about sportswashing, not football	The Independent	2020, 22 april
Lovett & Kershaw, 2020	Samuel Lovett, Tom Kershaw	MPs urge government to act against sportswashing	The Independent	2020, 7 juni
Delaney, 2020c	Miguel Delaney	How sportswashing became more insidious than ever	The Independent	2020, 11 juni
Ostlere, 2020	Lawrence Ostlere	Newcastle takeover: Amnesty International hails failure of Saudi Arabia's 'sportswashing' attempt	The Independent	2020, 30 juli
Kershaw, 2021	Tom Kershaw	Golfers have been reduced to pawns in Saudi Arabia's sportswashing campaign	The Independent	2021, 4 feb
Delaney, 2021	Miguel Delaney	PSG and Man City's symbolic Champions League semi-final takes 'sportswashing' to next level	The Independent	2021, 30 april
Cunningham, 2021	Sam Cunningham	Sportswashing is rife across the region, say emirate's critics	The Independent	2021, 20 nov
Spellman, 2022	Damian Spellman	Eddie Howe defends Newcastle's Saudi Arabia trip amid 'sportswashing' claims	The Independent	2022, 21 jan
Pa Sport Staff, 2022	Pa Sport Staff	Amnesty demands more action on 'sportswashing'	The Independent	2022, 11 mars

		ahead of Chelsea-Newcastle clash		
Pa Sport Staff, 2022	Pa Sport Staff	Sportswashing derby: Chelsea-Newcastle bound by murky owners	The Independent	2022, 13 mars

Bilaga 2 – Empiriskt material/källförteckning: The Guardian

Referenskod	Artikelförfattare	Titel	Källa	Publicerad
Zidan, 2018	Karim Zidan	Why the UFC's 'sportswashing' of Chechnya's dictator is a problem	The Guardian	2018, 29 sep
Doward, 2018	Jamie Doward	Amnesty criticises Manchester City over 'sportswashing'	The Guardian	2018, 11 nov
Ronay, 2018	Barney Ronay	Manchester City fans' defence of UAE shows sportswashing in action	The Guardian	2018, 24 nov
Hyde, 2019	Marina Hyde	Saudi Arabia, sportswashing and golf's daring sortie into enemy coffers	The Guardian	2019, 30 jan
Roney, 2019	Barney Ronay	Sportswashing and the tangled web of Europe's biggest clubs	The Guardian	2019, 15 feb
Zidan, 2019	Karim Zidan	Sportswashing: how Saudi Arabia lobbies the US's largest sports bodies	The Guardian	2019, 3 sep
Taylor, 2020	Louise Taylor	Newcastle takeover 'sportswashing, plain and simple', says Amnesty	The Guardian	2020, 27 jan
Richards, 2020	Giles Richards	F1 risks sportswashing boost with Saudi Arabia GP, says human rights group	The Guardian	2020, 10 feb
Michaelson, 2021	Ruth Michaelson	Saudi Arabia has spent at least \$1.5bn on 'sportswashing', report reveals	The Guardian	2021, 28 mars
Pender, 2021	Kieran Pender	Saudi Arabia's 'sportswashing' further facilitated by new Australian cycling deal	The Guardian	2021, 25 juni

Chulov, 2021	Martin Chulov	Saudi-backed Newcastle takeover as much about staus as sportswashing	The Guardian	2021, 7 okt
Zidan, 2022a	Karim Zidan	Could 2022 be sportswashing's biggest year?	The Guardian	2022, 5 jan
Liew, 2022	Jonathan Liew	Sportswashing is associated with certain countries – why not Israel?	The Guardian	2022, 24 jan
Roney, 2022	Barney Roney	Uefa and Fifa too late: Russia's sportswashing has served its purpose	The Guardian	2022, 26 feb
Goldblatt, 2022	David Goldblatt	Abramovich is but one in a long list of tainted owners. Is there no end to sportswashing?	The Guardian	2022, 14 mars
Zidan, 2022b	Karim Zidan	Saudi Arabia expands its sportswashing ambitions to the world of gaming	The Guardian	2022, 21 mars